

585
1976/2

პროლეტარობა ყველა ქვეყანაში, შერიგებით

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის

უელესი საბჭოს

უწყებები

№ 11 (430)

1976 წლის ნოემბერი

საქართველოს სსრ უელესი საბჭოს გამომცემი

თბილისი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს უწყებები

№ 11 (430)

ნოემბერი

1976 წელი

ზ ი ნ ა ა რ ს ი

ბანუოფილება პირველი

13837

- 182. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ანხ. ო. ნ. ტიპაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს წევრის მოვალეობის შემსრულებლად დაშვების შესახებ
- 183. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების სახალხო მსაჯულთა არჩევნების ჩატარების შესახებ
- 184. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების სახალხო მსაჯულთა არჩევნების ჩატარების შესახებ
- 185. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 506-ე მუხლში დამატების შეტანის შესახებ
- 186. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა „ადმინისტრაციული წესით ჯარიმების გამოყენების შემდგომი შეზღუდვის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1962 წლის 19 აპრილის ბრძანებულების მე-15 მუხლში ცვლილების შეტანის თაობაზე.
- 187. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოს სსრ მეცხრე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს მეხუთე სესიაზე შემოტანილი წინადადებებისა და შენიშვნების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მიხვრე მოწვევის მეხუთე სესიის მიერ მიღებული კანონები და დადგენილებები

- 188. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი სამანდატო კომისიის მოხსენების გამო.

ს. მარტის ს.ს. ს.ს. ს.ს.

189. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების სახელმწიფო ხუთწლიანი გეგმის შესახებ
190. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის შესახებ
191. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ
192. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის დამტკიცების შესახებ
193. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომითი რესურსების გამოყენების სახელმწიფო კომიტეტის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომის საკავშირო-რესპუბლიკურ სახელმწიფო კომიტეტად გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე და ამასთან დაკავშირებით საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 50-ე მუხლში ცვლილების შეტანის შესახებ
194. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ ზოგიერთ საკანონმდებლო აქტში ცვლილებათა შეტანის თაობაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებათა დამტკიცების შესახებ
195. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი საქართველოს სსრ მთავრობის ზოგიერთი წევრის გათავისუფლებისა და დანიშვნის შესახებ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დამტკიცების თაობაზე
196. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს ზოგიერთი წევრის არჩევისა და გათავისუფლების შესახებ
197. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ქალთა შრომისა და ყოფაცხოვრების, დედისა და ბავშვის დაცვის საკითხების მუდმივი კომისიის შექმნის შესახებ
198. დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივი კომისიების შემადგენლობაში ცვლილებების შეტანის შესახებ
199. კანონი საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა საქართველოს სსრ წიადის კოდექსის დამტკიცების შესახებ

ბანკოშილება მიორი

200. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ახ. ა. მ. შაზურინის მედლით „საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვაში წარჩინებული სამსახურისათვის“ დაჯილდოების შესახებ
201. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა ახ. ა. ი. მენაბდიშვილის მედლით „წყალწალბულთა გადარჩენისათვის“ დაჯილდოების შესახებ
202. ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა საქართველოში რუსული მუსიკის ფესტივალის მონაწილეების საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ბანუოფილება პირველი

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

182 ამხ. ო. ნ. ჭიკაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს წევრის მოვალეობის შემსრულებლად დაუვების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

დაუვებულ იქნეს ამხ. ოთარ ნიკოლოზის ძე ჭიკაშვილი საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს წევრის მოვალეობის შემსრულებლად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მორიგ სესიამდე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 4 ნოემბერი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

183 საქართველოს სსრ რაიონული (საქალაქო) სახალხო სასამართლოების სახალხო მსაჯულთა არჩევნების ჩატარების შესახებ

იმის გამო, რომ საქართველოს სსრ რაიონების (ქალაქების) სახალხო სასამართლოების სახალხო მსაჯულებს რწმუნების ვადა უმთავრდებათ 1976 წლის დეკემბერში, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

აფხაზეთის ასსრ, აჭარის ასსრ უმაღლესი საბჭოების პრეზიდიუმებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელმა კომიტეტმა, რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელმა კომიტეტებმა 1976 წლის დეკემბერში ჩაატარონ საქართველოს სსრ რაიონების (ქალაქების) სახალხო სასამართლოების სახალხო მსაჯულთა არჩევნები.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 15 ნოემბერი.

ლების („საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს უწყებები“, 1962 წ., № 11, მუხ. 159) მე-15 მუხლში სიტყვები: „პროფკავშირთა საბჭოების ტექნიკურ ინსპექტორებს— ტექნიკური უშიშროებისა და შრომის დაცვის წესების დარღვევისათვის“ შეიცვალოს სიტყვებით: „შრომის სამართლებრივ ინსპექტორებს — შრომის კანონმდებლობის დარღვევისათვის და შრომის ტექნიკურ ინსპექტორებს — შრომის დაცვის წესების დარღვევისათვის“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 17 ნოემბერი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

187 საქართველოს სსრ მეცხრე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს მეხუთე სესიაზე სასიაზო შემოტანილი წინადადებაებისა და შენიშვნების შესახებ

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმი ადგენს:

1. საქართველოს სსრ მეცხრე მოწვევის უმაღლესი საბჭოს მეხუთე სესიაზე საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ხუთწლიანი სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის, საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშისა და საქართველოს სსრ წიაღის კოდექსის განხილვის დროს დეპუტატების მიერ შემოტანილი წინადადებანი და შენიშვნები განსახილველად და სათანადო ზომების მისაღებად გადაეცეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს.

2. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ ინფორმაცია მიღებული ზომების შესახებ წარმოუდგინოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 22 ნოემბერი.

188 სამანდატო კომისიის მოხსენების გამო

მოისმინა რა სამანდატო კომისიის მოხსენება, საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

ცნობილ იქნეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის გურამ ნიკოლოზის ძე ენუქიძის რწმუნებანი, რომელიც არჩეულია 1976 წლის 12 სექტემბერს ქ. თბილისის ორჯონიკიძის რაიონის ორჯონიკიძის № 44 საარჩევნო ოლქში, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის თეიმურაზ შალვას ძე ხაჩიძის რწმუნებანი, რომელიც არჩეულია 1976 წლის 12 სექტემბერს გარდაბნის რაიონის ქესალოს № 74 საარჩევნო ოლქში, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის რობერტ გიორგის ძე ურჯუმელაშვილის რწმუნებანი, რომელიც არჩეულია 1976 წლის 12 სექტემბერს ყვარლის რაიონის ყვარლის № 190 საარჩევნო ოლქში და საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დეპუტატის ალექსი მეთოდეს ძე ოვერჩუკის რწმუნებანი, რომელიც არჩეულია 1976 წლის 12 სექტემბერს ქ. ქუთაისის თბილისის № 232 საარჩევნო ოლქში.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

**საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მეცხრე მოწვევის მეხუთე
სესიის მიერ მიღებული კანონები და დადგენილებები**

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

189 საქართველოს სსრ სახალხო მუშრეობის განვითარების 1976-1980 წლების სახელმწიფო ხუთწლიანი გეგმის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

მუხლი 1. მოწონებულ იქნეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ წარმოდგენილი საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების სახელმწიფო ხუთწლიანი გეგმა ხუთწლედის წლების, საქართველოს სსრ სამინისტროების, უწყებებისა და ავტონომიური რესპუბლიკების და ოლქის მიხედვით, რომელიც შემუშავებულია სკკპ XXV ყრილობის მიერ დამტკიცებული სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ძირითად მიმართულებათა შესაბამისად.

მუხლი 2. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების სახელმწიფო ხუთწლიანი გეგმის შემდეგი ძირითადი მაჩვენებლები:

(პროცენტობით 1975 წელთან შედარებით)

	1976 წელი	1977 წელი	1978 წელი	1979 წელი	1980 წელი
რესპუბლიკის ტერიტორიაზე წარმოებული ეროვნული შემოსავალი მრეწველობის პროდუქცია — სულ	102,7	110,3	116,7	123,3	133 141
აქედან:					
საკავშირო რესპუბლიკური და რესპუბლიკური დაქვემდებარების მრეწველობა	103,4	110,5	117,2	124,9	137,1
სახელმწიფო კაპიტალური დაბანდებები საკავშირო რესპუბლიკური და რესპუბლიკური დაქვემდებარების მეურნეობაში	111,3	109,2	110	113,3	122,2
საერთო სარგებლობის საავტომობილო ტრანსპორტის ტვირთბრუნვა	103,3	124,4	119,9	128,4	138
შრომის ნაყოფიერება მრეწველობაში	103,5	109,3	115	122	133
რესპუბლიკური დაქვემდებარების მრეწველობაში სამრეწველო საქმიანობით მიღებული მოგება	126	146	164	192	225
რეალური შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე გაანგარიშებით	104	108,1	112,2	116,5	121,9
სახელმწიფო და კოოპერაციული ვაჭრობის საცალო საქონელბრუნვა	103,6	110,1	117,5	124,6	131,7

1976-1980 წლებში სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოების საშუალო-წლიური მოცულობა წინა ხუთწლედთან შედარებით გაიზარდოს 29 პროცენტით.

უზრუნველყოფილ იქნეს სასოფლო-სამეურნეო წარმოების თანამიმდევრული ინტენსიფიკაცია და მისი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცება ხუთწლეულში კოლმეურნეობებსა და საბჭოთა მეურნეობებში შრომის ნაყოფიერების საშუალო-წლიური დონე ამაღლდეს 40 პროცენტით.

მუხლი 3. სკკპ XXV ყრილობის მიერ მიღებული სოციალური განვითარებისა და საბჭოთა ხალხის ცხოვრების მატერიალური და კულტურული დონის

შემდგომი, ამაღლების პროგრამის განხორციელების მიზნით უზრუნველყოფილი იქნეს, რომ:

ხუთწლეულში 21,9 პროცენტით გაიზარდოს რეალური შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე გაანგარიშებით;

დაფინანსების ყველა წყაროდან საექსპლუატაციოდ გადაეცეს 7.89 მილიონი კვადრატული მეტრი საერთო ფართობის საცხოვრებელი სახლები და გამჯობესდეს საბინაო მშენებლობის ხარისხი.

განხორციელდეს სკკპ XXV ყრილობის მიერ დამტკიცებული მეათე ხუთწლეულში სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ძირითადი მიმართულებების შესაბამისად ხალხის ცხოვრების დონის ამაღლების შემდეგი ღონისძიებანი:

დამთავრდეს ხელფასის მინიმუმის გადიდება და ამასთანავე განაკვეთები და სარგოები მოემატოს სახალხო მეურნეობის არასაწარმოო დარგებში დასაქმებულ საშუალო ხელფასიანი კატეგორიების მუშაკებს, დაიწყოს მუშა-მოსამსახურეთა მინიმალური ხელფასის, სარგოებისა და განაკვეთების მომატების ახალი ეტაპი;

მრეწველობის მთელ რიგ დარგებში გაიზარდოს შრომის დამატებითი ანაზღაურება ღამით მუშაობისათვის;

გაიზარდოს მუშათა, მოსამსახურეთა და კოლმეურნეთა პენსიების მინიმალური ოდენობა, პენსიები დაუწყესდეთ კოლმეურნეობათა ყოფილ წევრებს, რომლებსაც კოლმეურნეობებსა და სახელმწიფო საწარმოებში, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებში მუშაობის საჭირო სტაჟი აქვთ, აგრეთვე, შემოღებულ იქნეს კოლმეურნეთა რიცხვიდან პირველი ჯგუფის ინვალიდებისათვის პენსიების დანამატები მათი მოვლისათვის, პენსიონერებისათვის შემცირდეს ზოგიერთი მედიკამენტის ფასი;

გაუმჯობესდეს მომუშავე ქალთა შრომისა და ყოფაცხოვრების პირობები, მომუშავე ქალთათვის შემოღებულ იქნეს ნაწილობრივ ანაზღაურებული შვებულება ერთ წლამდე ასაკის ბავშვის მოვლისათვის. შვილიანი ქალებისათვის შეიქმნას უფრო ფართო შესაძლებლობანი, რათა მათ იმუშაონ არასრულ სამუშაო დღეს, ან არასრულ სამუშაო კვირას, აგრეთვე შინ;

მეტე შედავათი მიეცეთ მრავალშვილიან დედებს პენსიით უზრუნველყოფაში;

გაიზარდოს ბავშვობიდან ინვალიდობის დახმარების ოდენობა და ეს დახმარება გაიციეს ბავშვის ასაკის მიუხედავად;

გაიზარდოს კვებისა და სხვა საჭიროების ხარჯების ნორმები სახლ-ინტერნატებში, სამშობიარო სახლებში, საბავშვო და ზოგიერთ სპეციალიზებულ საავადმყოფოსა და განყოფილებაში, აგრეთვე, კვების ხარჯების ნორმები სკოლა-ინტერნატებსა და საბავშვო სახლებში;

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ განსაზღვროს აღნიშნულ სოციალურ-ეკონომიურ ღონისძიებათა განხორციელების კონკრეტული ვადები და უზრუნველყოს მათი შესრულება.

უზრუნველყოფილ იქნეს შრომის სოციალურ-ეკონომიური და საწარმოო პირობების გაუმჯობესება, გაძლიერდეს მისი შემოქმედებითი ხასიათი, ყოველნაირად შემცირდეს ხელის, ნაკლებ კვალიფიციური და მძიმე ფიზიკური, შრომა მეცნიერებისა და ტექნიკის მიღწევების ფართოდ გამოყენების, ტექნოლოგიური პროცესების სრულყოფისა და წარმოების ტექნიკური დონის ამაღლების საფუძველზე.

გაძლიერდეს ხელფასის მასტიმულირებელი როლი შრომის ნაყოფიერების ზრდაში, მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის დაჩქარებაში, პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებასა და მისი თვითღირებულების შემცირებაში. უზრუნველყოფილ იქნეს მუშა-მოსამსახურეთა პრემიების სისტემის სრულყოფა, გაძლიერდეს პრემიების დამოკიდებულება შრომის შედეგებზე, პროდუქციის ხარისხზე, საწარმოო დავალებების შესრულებასა და გამომუშავების ტექნიკურად დასაბუთებულ ნორმებზე.

გაუმჯობესდეს მუშა-მოსამსახურეთა ხელფასის თანაფარდობა სახალხო მეურნეობის დარგების მიხედვით, უზრუნველყოფილ იქნეს მეტი ერთიანობა ერთნაირად რთულ, მძიმე და ინტენსიური შრომის ანაზღაურებაში.

გაუმჯობესდეს მოსახლეობის ჯანმრთელობის დაცვა და საყოფაცხოვრებო მომსახურება, განვითარდეს სახალხო განათლების სისტემა, გაფართოვდეს კულტურის დაწესებულებათა ქსელი.

1976-1980 წლებისათვის დაწესდეს მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების, ჯანმრთელობის დაცვისა და განათლების განვითარების შემდეგი მაჩვენებლები:

(პროცენტობით 1975 წელთან შედარებით)

	1976 წელი	1977 წელი	1978 წელი	1979 წელი	1980 წელი
მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების მოცულობა	109,1	119,8	131,8	145,1	160
ბავშვთა რიცხვი სკოლამდელ დაწესებულებებში, რომლებიც სახელმწიფო ბიუჯეტზე იმყოფებიან	103,2	109,5	114,2	118,9	124
მოსწავლეთა რიცხვი გაზანგრივებული დღის სკოლებსა და ჯგუფებში	106,8	114,0	121,1	128,2	135,3
მოსწავლეთა მიღება საშუალო პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლებლებში — სულ	111,5	128,2	151,3	161,5	174,4
მოსწავლეთა მიღება საშუალო-სპეციალურ სასწავლებლებში	104,2	104,3	104,5	105,6	108,8
აქედან დღის განყოფილებაზე	104,2	104,5	104,7	106	112,1
მოსწავლეთა მიღება უმაღლეს სასწავლებლებში	100,8	101	101,8	102,9	104,3
აქედან დღის განყოფილებაზე	102,2	102,5	103,3	105,3	107,3
ხავეადყოფილ საწოლების რიცხვი	107,7	109,7	111,2	115	117,2

მუხლი 4. დამტკიცდეს აფხაზეთის ასსრ, აჭარის ასსრ და სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების სახელმწიფო ხუთწლიანი გეგმის შემდეგი უმნიშვნელოვანესი მაჩვენებლები:

(პროცენტობით 1980 წელი 1975 წელთან შედარებით)

	აფხაზეთის		სამხრეთ ოსეთის
	ასსრ	აჭარის ასსრ	თის ოლქის
მრეწველობის პროდუქცია	142,5	125,2	141,8
აჭედან ადგილობრივი დაწვემდებარების	121,1	118,1	146
სახელმწიფო და კოოპერაციული ვაჭრობის საცალო საქონელბრუნვა	135,6	133,3	129,3
მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების მოცულობა	159	150	2,4-ჯერ
ბავშვთა რიცხვი სკოლამდელ დაწესებულებებში, რომლებიც სახელმწიფო ბიუჯეტზე იმყოფებიან	118,8	114	128,2

დაევალოს ავტონომიური რესპუბლიკების უმაღლეს საბჭოებს მიიღონ კანონები სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ხუთწლიანი გეგმების შესახებ.

მუხლი 5. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოებმა, სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის მშრომელთა დეპუტატების აღმასკომმა, საქართველოს სსრ სამინისტროებმა და უწყებებმა:

ა) იხელმძღვანელონ სკკპ XXV ყრილობის მიერ დამტკიცებული სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ძირითადი მიმართულებებით და ამ კანონით, უზრუნველყონ, რომ თითოეულმა საწარმომ, საწარმოო გაერთიანებამ, ორგანიზაციამ შეადგინოს ხუთწლიანი გეგმები ხუთწლედის წლების მიხედვით;

ბ) უზრუნველყონ ეკონომიკის განვითარებისა და წარმოების ხარისხობრივი მაჩვენებლების გაუმჯობესების დადგენილ დავალებათა შესრულების ღონისძიების შემუშავება და განხორციელება. გაითვალისწინონ სახალხო მეურნეობის დაგეგმვისა და მართვის სრულყოფის, საწარმოების, საწარმოო გაერთიანებების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების მუშაობის გაუმჯობესების ღონისძიებანი;

გ) ხუთწლიანი გეგმის რეალიზაციის პროცესში განსაკუთრებული ყურადღება დაუთმონ საზოგადოებრივი წარმოების ეფექტიანობის ყოველნაირი გადიდებისა და უმთავრესად შრომის ნაყოფიერების ზრდის უზრუნველყოფას მეცნიერულ-ტექნიკური პროგრესის დაჩქარების, სახალხო მეურნეობის ყველა

რგოლში მომჭირნეობის რეჟიმის გაძლიერებისა და მუშაობის ხარისხის გაუმჯობესების საფუძველზე.

მუხლი 6. დავეალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს განიხილოს საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების სახელმწიფო ხუთწლიანი გეგმის შესახებ წინადადებანი და შენიშვნები, რომლებიც ჩამოყალიბებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო და დარგობრივი კომისიების დასკვნაში. აგრეთვე, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სხდომებზე დეპუტატების მიერ გამოთქმული წინადადებანი და შენიშვნები და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილებები.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **პ. ზილაშვილი.**

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **თ. ლაშქარაშვილი.**

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

190 საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

მუხლი 1. მოწონებულ იქნეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ წარმოდგენილი საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო და დარგობრივი კომისიების შესწორებათა გათვალისწინებით.

მუხლი 2. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის შემდეგი ძირითადი მაჩვენებლები:

(მატება პროცენტობით
1976 წელთან
შედარებით)

რესპუბლიკის ტერიტორიაზე წარმოებული ეროვნული შემოსავალი	7,3
მრეწველობის პროდუქცია ს უ ლ —	6,9
აქედან:	
საკავშირო-რესპუბლიკური და რესპუბლიკური დაქვემდებარების მრეწველობა	6,8
სახელმწიფო კაპიტალური დაბანდებანი საკავშირო-რესპუბლიკურ და რესპუბლიკურ მეურნეობაში	5,9

საერთო სარგებლობის საავტომობილო ტრანსპორტის ტვირთბრუნვა	7,5
შრომის ნაყოფიერება რესპუბლიკური დაქვემდებარების მრეწველობაში	3,2
რეალური შემოსავალი ერთ სულ მოსახლეზე	4,0
ხელფასის ფონდი რესპუბლიკური დაქვემდებარების მეურნეობაში	4,4
მოგება რესპუბლიკური დაქვემდებარების საწარმოების და ორგანიზაციების სამრეწველო საქმიანობიდან	18,5
სახელმწიფო და კოოპერაციული ვაჭრობის საცალო საქონელბრუნვა	6,0

მუხლი 3. გაიღდეს 1977 წელს 1976 წელთან შედარებით:	
მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურება	9,3 პროცენტით
ბავშვთა რიცხოვნობა სახელმწიფო ბიუჯეტზე მყოფ სკოლამდელ დაწესებულებებში	4,2 პროცენტით
მოსწავლეთა რიცხოვნობა გახანგრძლივებული დღის სკოლებსა და ჯგუფებში	6,7 პროცენტით
მოსწავლეთა მიღება პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლებლებში	3,8 პროცენტით
მათ შორის საშუალო პროფესიულ-ტექნიკურ სასწავლებლებში	14,9 პროცენტით
მოსწავლეთა მიღება საშუალო-სპეციალური სასწავლებლების დღის განყოფილებაზე	0,2 პროცენტით
სტუდენტთა მიღება უმაღლესი სასწავლებლების დღის განყოფილებაზე	0,3 პროცენტით
საავადმყოფო საწოლების რაოდენობა	2,7 პროცენტით

1977 წელს აშენდეს საკავშირო-რესპუბლიკურ და რესპუბლიკურ მეურნეობაში 809 ათასი კვადრატული მეტრი საერთო ფართობის საცხოვრებელი სახლები.

მუხლი 4. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს განიხილოს საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის შესახებ წინადადებანი და შენიშვნები, რომლებიც ჩამოყალიბებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო და დარგობრივი კომისიების დასკვნაში, აგრეთვე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სხდომებზე დეპუტატების მიერ გამოთქმული წინადადებანი და შენიშვნები და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილებები.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. ზილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საგზოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

191 საქართველოს საგზოთა სოციალისტური რესპუბლიკის 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

მუხლი 1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ წარმოდგენილი საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტი უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო, დარგობრივი და ახალგაზრდობის საქმეთა კომისიების შესწორებათა გათვალისწინებით შემოსავლის ნაწილში 1.837.333 ათასი მანეთი და გასავლის ნაწილში 1.837.333 ათასი მანეთი და ამას გარდა, საბიუჯეტო სახსრების გარდამავალი ნაშთი 1978 წლის 1 იანვრისათვის 64.000 ათასი მანეთის ოდენობით.

მუხლი 2. დაწესდეს საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შემოსავალი სახელმწიფო და კოოპერაციული საწარმოებისა და ორგანიზაციებისაგან — ბრუნვის გადასახადი, საწარმოო ფონდების საფასური, ფიქსირებული გადასახდელები, მოგების თავისუფალი ნაშთი, მოგების ანარიცხები, საშემოსავლო გადასახადი და სხვა შემოსავალი სოციალისტური მეურნეობისაგან — სულ 1.632.406 ათასი მანეთის ოდენობით.

მუხლი 3. დაწესდეს საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის გასავალი სახალხო მეურნეობის დასაფინანსებლად — სამშენებლო ინდუსტრიის, მსუბუქი და კვების მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის, ტრანსპორტის, საბინაო-კომუნალური მეურნეობისა და სახალხო მეურნეობის სხვა დარგების შემდგომი განვითარებისათვის — სულ 740.149 ათასი მანეთის ოდენობით.

მუხლი 4. დაწესდეს საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტში ასიგნებანი სოციალურ-კულტურული ღონისძიებებისათვის — საერთო საგანმანათლებლო სკოლების, პროფესიულ-ტექნიკური, საშუალო სპეციალური და უმაღლესი სასწავლებლების, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების, ბიბლიოთეკების, კლუბების, თეატრების, პრესის, ტელევიზიის, რადიომაუწყებლობის, განათლებისა და კულტურის სხვა ღონისძიებებისათვის; საავადმყოფოების, საბავშვო ბაგების, სანატორიუმებისა და ჯანმრთელობის დაცვის და ფიზიკური კულტურის სხვა დაწესებულებებისათვის; პენსიებისა და დახმარებისათვის — სულ 1.015.226 ათასი მანეთის ოდენობით, აქედან სახელმწიფო სოციალური დაზღვევის ბიუჯეტით 215.663 ათასი მანეთი.

მუხლი 5. დაწესდეს საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტში ასიგნებანი სახელმწიფო ხელისუფლების ორგანოების, სახელმწიფო მმართველობის ორგანოების, სასამართლო ორგანოების შესანახად 28.953 ათასი მანეთის ოდენობით.

მუხლი 6. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ 1977 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტი შემოსავლის ნაწილში 1.712.447 ათასი მანეთი, გასავლის ნაწილში 1.232.750 ათასი მანეთი და ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების სახელმწიფო ბიუჯეტებსა და ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქებისა და რაიონების ადგილობრივ ბიუჯეტებში ანარიცხები სახელმწიფო გადასახადებიდან და შემოსავლებიდან საქართველოს სსრ რესპუბლიკური ბიუჯეტიდან 479.697 ათასი მანეთი, გარდა ამისა, საბიუჯეტო სახსრების გარდამავალი ნაშთი 1978 წლის 1 იანვრისათვის 37.200 ათასი მანეთი.

მუხლი 7. დაწესდეს საქართველოს სსრ ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების სახელმწიფო ბიუჯეტები და ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქებისა და რაიონების ადგილობრივი ბიუჯეტები 1977 წლისათვის შემდეგი თანხებით:

(ათას მანეთობით)

	შემოსავალი	მთ შორის		გასავალი	საბიუჯეტო სახსრების გადამხდელი ნაშთი 1978 წლის 1 იანვრისათვის
		ანარიცხები სახელმწიფო გადასახადებიდან და შემოსულებიდან	მეორე		
1. აფხაზეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა	63.159,1	49.698,9		63.159,1	8.127
2. აჭარის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა	44.650,0	34.380,8		44.650,0	2.213
3. სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი	19.759,4	17.156,7		19.759,4	976
4. ქალაქი თბილისი	157.751,3	112.934,5		157.751,3	4.700
5. ქალაქი ქუთაისი	24.996,6	17.595,3		24.996,6	1.241
6. ქალაქი ფოთი	5.481,1	5.992,0		5.481,1	262
7. ქალაქი ქიათურა	7.829,8	6.589,0		7.829,8	585
8. ქალაქი რუსთავი	15.944,5	12.036,9		15.944,5	791
9. ქალაქი გორი	6.043,7	3.963,7		6.043,7	297
10. ქალაქი ტყიბული	5.014,2	4.403,2		5.014,2	249
11. ქალაქი ზუგდიდი	5.522,8	4.195,8		5.522,8	274
12. ქალაქი წყალტუბო	5.770,8	4.164,3		5.770,8	287
13. აბაშის რაიონი	3.593,2	2.996,8		3.593,2	167
14. ადიგენის რაიონი	2.705,5	2.584,7		2.705,5	155
15. ამბროლაურის რაიონი	3.291,2	2.955,3		3.291,2	159
16. ასპინძის რაიონი	2.482,0	2.555,5		2.482,0	121

73237

ს. შარვაშიძე

	შემოსავლი	მათ შორის		გასაგავლი	საბიუჯეტო სახსრების გარდასხვადე- ბის 1978 წლის I იანვრისათვის
		ანარიტები სახელ- მწიფო გადასახადე- ბიდან და შემოსავ- ლებიდან			
17. ახალქალაქის რაიონი	6.803,1	6 213,4	6.803,1	859	
18. ახალციხის რაიონი	5.948,9	5.229,1	5.948,9	296	
19. ამგეტის რაიონი	4.845,0	4.206,4	4.845,0	241	
20. ბოგლანოვკის რაიონი	4.592,2	4 274,0	4.569,2	227	
21. ბოლნისის რაიონი	6.185,2	5 352,4	6 085,2	802	
22. ბორჯომის რაიონი	4.362,0	3.575,0	4.362,0	213	
23. გარდაბნის რაიონი	7.898,8	6.404,7	7.898,8	341	
24. გეგეჭკორის რაიონი	5.557,7	4.863,2	5.557,7	257	
25. გორის რაიონი	6.497,4	5 178,7	6.497,4	322	
26. გურჯაანის რაიონი	6.142,4	4.556,1	6.142,4	804	
27. დმანისის რაიონი	4.559,8	4.240,7	4.539,8	225	
28. დუშეთის რაიონი	4.846,2	4.247,4	4 846,2	240	
29. ვანის რაიონი	4.010,6	3.633,4	4 010,6	199	
30. ზესტაფონის რაიონი	6 933,2	5.564,1	6 933,2	314	
31. ზუგდიდის რაიონი	6.934,8	5.811,9	6.934,8	346	
32. თეთრიწყაროს რაიონი	4.195,5	3.695,3	4.195,5	208	
33. თელავის რაიონი	7.255,7	6.153,9	7.255,7	359	
34. თერჯოლის რაიონი	4.030,7	3.142,1	4.030,7	200	
35. თიანეთის რაიონი	2.954,5	2.689,8	2.954,5	148	
36. ქასპის რაიონი	4 911,1	4.177,2	4 911,1	241	
37. ლაგოდეხის რაიონი	5.161,6	4 559,3	5.161,6	257	
38. ლანჩხუთის რაიონი	4.472,8	3.740,4	4.472,8	222	
39. ლენტეხის რაიონი	2.773,2	2.624,1	2.773,2	136	
40. შიაკოვკის რაიონი	3.615,6	3.000,3	3.665,6	181	
41. მარნეულის რაიონი	8.637,6	6.792,1	8.637,6	430	
42. მხარაძის რაიონი	8 065,7	6.492,1	8 065,7	401	
43. მესტიის რაიონი	3.717,5	3.585,4	3.717,5	182	
44. მცხეთის რაიონი	5.067,5	4.366,2	5.067,5	252	
45. ონის რაიონი	2.756,7	2.508,7	2.756,7	135	
46. ორჯონიკიძის რაიონი	4.001,2	3 665,4	4.001,2	195	
47. სავარჯოს რაიონი	4.271,2	3.805,5	4 271,2	211	
48. სამტრედიის რაიონი	5 519,4	4.255,4	5.519,4	278	
49. საჩხერის რაიონი	4.355,8	3.723,1	4.355,8	216	
50. სიღნაღის რაიონი	4.785,0	4.011,9	4.785,0	238	
51. ქარელის რაიონი	4 515,0	4 002,1	4.515,0	224	
52. ყაზბეგის რაიონი	1 857,6	1.717,9	1.857,6	86	
53. ყვარლის რაიონი	4.230,9	3.592,1	4.230,9	210	
54. ჩოხატაურის რაიონი	3 809,2	3.484,7	3.809,2	189	
55. ჩხოროწყუს რაიონი	4.262,2	3 824,4	4.262,2	211	
56. ცაგერის რაიონი	3.134,5	2.872,8	3.134,5	155	
57. ცხაქვიას რაიონი	5.311,6	4.532,9	5 311,6	261	
58. წალენჯიხის რაიონი	4.828,8	4.319,7	4.828,8	240	
59. წალკის რაიონი	5.471,1	5.023,0	5 471,1	270	
60. წითელწყაროს რაიონი	4.045,4	3.546,2	4.045,4	200	
61. წულუკიძის რაიონი	4.149,6	3.641,7	4.149,6	206	
62. ხაშურის რაიონი	4 981,8	3.829,9	4.981,8	216	
63. ხობის რაიონი	3.669,5	3.019,5	3.669,5	182	
სულ	604.583,0	479.697,0	604.583,0	26.800	

მუხლი 8. დამტკიცდეს 1977 წლისათვის საერთო-საკავშირო სახელმწიფო გადასახადებისა და შემოსავლების ანარიცხები საქართველოს სსრ ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების სახელმწიფო ბიუჯეტებში და ავტონომიური ოლქის, რესპუბლიკური დაქვემდებარების ქალაქებისა და რაიონების ადგილობრივ ბიუჯეტებში შემდეგი ოდენობით:

- ა) სატყეო შემოსავლიდან, კოლმეურნეობათა საშემოსავლო გადასახადიდან და სასოფლო-სამეურნეო გადასახადიდან — 100 პროცენტი;
- ბ) ფულისა და ნივთების ლატარიების შემოსავლიდან — 100 პროცენტი;
- გ) მოსახლეობის შენობების, საოჯახო ქონების და ცხოველების ნებაყოფლობითი დაზღვევის, უბედური შემთხვევებისაგან მოქალაქეთა ინდივიდუალური დაზღვევის, აგრეთვე საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების ანგარიშში მუშაკთა დაზღვევის გადასახდელებიდან — 100 პროცენტი;
- დ) მოსახლეობის საშემოსავლო გადასახადიდან სსრ კავშირის უცოლო, უქმრო, მარტოხელა და მცირეოჯახიან მოქალაქეთა გადასახადიდან და ბრუნვის გადასახადიდან შემოსული თანხებიდან:

	ანარიცხების პროცენტები		
	მოსახლეობის საშემოსავლო გადასახადიდან	სსრ უცოლო, უქმო, მარტოხელა და მცირეოჯახიან მოქალაქეთა გადასახადიდან	ბრუნვის გადასახადიდან
1. აფხაზეთის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა	29	91	58,9
2. აჭარის ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა	43	63	60,2
3. სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი	100	100	40,1
4. ქალაქი თბილისი	27	80	15,3
5. ქალაქი ქუთაისი	23	92	16,7
6. ქალაქი ფოთი	60	100	58,6
7. ქალაქი კუიათურა	70	100	19,3
8. ქალაქი რუსთავი	52	100	63,3
9. ქალაქი გორი	81	100	49,1
10. ქალაქი ტყიბული	74	100	34,0
11. ქალაქი ზუგდიდი	100	100	30,5
12. ქალაქი წყალტუბო	50	100	38,3
13. აბაშის რაიონი	50	100	81,7
14. აღიგენის რაიონი	64	100	99,2
15. ამბროლაურის რაიონი	66	100	72,7
16. ასპინძის რაიონი	100	100	80,3
17. ახალქალაქის რაიონი	50	100	40,2
18. ახალციხის რაიონი	50	100	41,3
19. ახმეტის რაიონი	70	100	52,2
20. ბოგდანოვკის რაიონი	50	100	20,4
21. ბოლნისის რაიონი	100	100	77,7
22. ბორჯომის რაიონი	50	100	9,0
23. გარდაბნის რაიონი	11	100	5,9
24. გეგეჭკორის რაიონი	50	100	39,1
25. გორის რაიონი	56	100	12,3

	ინარიცხების პროცენტები		
	მოსახლეობის საშუა- მოსაქელო გადასახა- ლიდან	სსრკ უკელო, უკ- მართო, პარტოზელა და მკორეოჯიანი მოქალაქეოა გელა- ხახილიდან	ბრუნის გადასახილიდან
26. გურჯაანის რაიონი	50	100	15.8
27. დმანისის რაიონი	100	100	75.3
28. დღუშეთის რაიონი	60	100	25.6
29. ვანის რაიონი	50	100	57.2
30. ზესტაფონის რაიონი	52	100	22.4
31. ზუგდიდის რაიონი	20	100	51.3
32. თეთრიწყაროს რაიონი	100	100	69.5
33. თელავის რაიონი	51	100	22.0
34. თერჯოლის რაიონი	50	100	16.2
35. თიანეთის რაიონი	100	100	84.0
36. კასპის რაიონი	52	100	18.6
37. ლავოდუხის რაიონი	50	100	32.6
38. ლანჩხუთის რაიონი	50	100	16.3
39. ლენტეხის რაიონი	93	100	92.4
40. შიდაკოვსკის რაიონი	100	100	57.7
41. მარნეულის რაიონი	25	100	18.3
42. მახარაძის რაიონი	43	100	40.4
43. მესტიის რაიონი	70	100	97.6
44. მცხეთის რაიონი	30	100	60.7
45. ონის რაიონი	61	100	99.5
46. თრჯონიკიძის რაიონი	100	100	73.9
47. სავარეჯოს რაიონი	50	100	78.2
48. სამტრედიის რაიონი	30	100	11.2
49. საჩხერის რაიონი	50	100	45.9
50. სიღნაღის რაიონი	31	100	8.1
51. ქარელის რაიონი	50	100	31.9
52. ყაზბეგის რაიონი	91	100	74.7
53. ყვარლის რაიონი	50	100	35.5
54. ჩოხატაურის რაიონი	50	100	22.5
55. ჩხოროწყუს რაიონი	50	100	56.0
56. ცაგერის რაიონი	100	100	77.4
57. ცხაკაიას რაიონი	52	100	11.5
58. წალენჯიხის რაიონი	50	100	63.0
59. წალკის რაიონი	52	100	98.5
60. წითელწყაროს რაიონი	50	100	74.6
61. წულუკიძის რაიონი	50	100	59.4
62. ხაშურის რაიონი	51	100	2.3
63. ხობის რაიონი	50	100	40.1

მუხლი 9. გადაეცეს სოფლის რაიონების ბიუჯეტებში (შემდგომში მელთა დეპუტატების სასოფლო და სადაბო საბჭოების ბიუჯეტებზე გადასაცემად) საქართველოს სსრ რესპუბლიკურ ბიუჯეტში შემოსული ბრუნვის გადასახადის ნაწილი, გამოანგარიშებული სამომხმარებლო კოოპერაციის საცალო საქონელბრუნვასთან პროცენტებში, შემდეგი ოდენობით;

(პროცენტებში)

(პროცენტებში)

სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქი	40	ლანჩხუთის რაიონი	11
ქალაქი ჭიათურა	35	ლენტეხის რაიონი	48
ქალაქი ტყიბული	30	მაიაკოვსკის რაიონი	15
ქალაქი წყალტუბო	8	მარნეულის რაიონი	10
აბაშის რაიონი	17	მხარაძის რაიონი	5
ადიგენის რაიონი	32	მესტიის რაიონი	43
ამბროლაურის რაიონი	19	მცხეთის რაიონი	10
ასპინძის რაიონი	38	ონის რაიონი	23
ახალქალაქის რაიონი	15	ორჯონიკიძის რაიონი	24
ახალციხის რაიონი	22	საგარეჯოს რაიონი	12
ახმეტის რაიონი	16	სამტრედიის რაიონი	10
ბოგდანოვკის რაიონი	16	საჩხერის რაიონი	13
ბოლნისის რაიონი	16	სიღნაღის რაიონი	9
ბორჯომის რაიონი	15	ქარელის რაიონი	15
ვაოდაბნის რაიონი	14	ყაზბეგის რაიონი	33
გეგეჭკორის რაიონი	19	ყვარლის რაიონი	14
გორის რაიონი	11	ჩოხატაურის რაიონი	19
გურჯაანის რაიონი	5	ჩხოროწყუს რაიონი	22
დმანისის რაიონი	26	ცაგერის რაიონი	30
დუშეთის რაიონი	20	ცხაკაიას რაიონი	11
ვანის რაიონი	16	წალენჯიხის რაიონი	15
ზესტაფონის რაიონი	13	წალკის რაიონი	22
ზუგდიდის რაიონი	13	წითელწყაროს რაიონი	8
თეთრიწყაროს რაიონი	11	წულუკიძის რაიონი	16
თელავის რაიონი	11	ხაშურის რაიონი	6
თერჯოლის რაიონი	14	ხობის რაიონი	12
თიანეთის რაიონი	28		
ქსპის რაიონი	10		
ლაგოდეხის რაიონი	10		

მუხლი 10. დაევალოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს განიხილოს საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ წინადადებანი და შენიშვნები, რომლებიც ჩამოყალიბებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საეკონომ-საბიუჯეტო, დარგობრივი და ახალგაზრდობის საქმეთა კომისიების დასკვნებში, აგრეთვე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს სხდომებზე დეპუტატების მიერ გამოთქმული წინადადებანი და შენიშვნები და მიიღოს შესაბამისი გადაწყვეტილებები.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე **ბ. გილაშვილი**.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი **თ. ლაშპარაშვილი**.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

დადგენილება

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

192 საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიში შემოსავლის ნაწილში 2.047.932 ათასი მანეთისა და გასაყლის ნაწილში 1.970.147 ათასი მანეთის ოდენობით, გასაყალზე შემოსავლის 77.785 ათასი მანეთის გადამეტებით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

193 „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომითი რესურსების გამომყვანების სახელმწიფო კომიტეტის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომის საკავშირო-რესპუბლიკურ სახელმწიფო კომიტეტად გარდაქმნის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულების დამტკიცების თაობაზე და ამასთან დაკავშირებით საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 50-ე მუხლში ცვლილების შეტანის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1976 წლის 10 სექტემბრის ბრძანებულება — „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომითი რესურსების გამოყენების სახელმწიფო კომიტეტის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომის საკავშირო-რესპუბლიკურ სახელმწიფო კომიტეტად გარდაქმნის შესახებ“.

ამასთან დაკავშირებით საქართველოს სსრ კონსტიტუციის (ძირითადი კანონის) 50-ე მუხლში სიტყვები „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომი“

თი რესურსების გამოყენების სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე“ შეიცვალოს სიტყვებით „საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარე“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

194 საქართველოს სსრ ზოგიერთ საკანონმდებლო აქტში ცვლილებათა შეტანის თარგაზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრედიტის ბრძანებულებათა დამატების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებები:

1976 წლის 31 აგვისტოსი — „საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის საპროცესო კოდექსის 247-ე მუხლში დამატებათა შეტანის შესახებ“;

1976 წლის 17 ნოემბრისა — „საქართველოს სსრ სამოქალაქო სამართლის კოდექსის 506-ე მუხლში დამატების შეტანის შესახებ“;

1976 წლის 17 ნოემბრისა — „ადმინისტრაციული წესით ჯარიმების გამოყენების შემდგომი შეზღუდვის შესახებ“ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1962 წლის 19 აპრილის ბრძანებულების მე-15 მუხლში ცვლილებების შეტანის შესახებ“;

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

დადგენილება

საპარტვილოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

195 საპარტვილოს სსრ მთავრობის ზოგადი წევრის გათავისუფლებისა და დანიშვნის შესახებ საპარტვილოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებების დამტკიცების თაობაზე

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულებები:

1976 წლის 2 ივლისისა — „ამხ. ვ. ა. პატაშვილის საქართველოს სსრ საბინაო-კომუნალური მეურნეობის მინისტრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“;

1976 წლის 2 ივლისისა — „ამხ. ნ. გ. ვაშაძის საქართველოს სსრ საბინაო-კომუნალური მეურნეობის მინისტრად დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 7 ივლისისა — „ამხ. გ. ა. დუჩიძის საქართველოს სსრ ხორცისა და რძის მრეწველობის მინისტრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“;

1976 წლის 7 ივლისისა — „ამხ. ი. ჯ. უზრლავას საქართველოს სსრ ხორცისა და რძის მრეწველობის მინისტრად დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 9 ივლისისა — „ამხ. მ. გ. კოდუას საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მატერიალურ-ტექნიკური მომარაგების მთავარი სამმართველოს უფროსის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“;

1976 წლის 9 ივლისისა — „ამხ. ა. ი. ბუაძის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მატერიალურ-ტექნიკური მომარაგების მთავარი სამმართველოს უფროსად დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 24 ივლისისა — „ამხ. გ. დ. ყორყიკაშვილის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს უფროსის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“;

1976 წლის 24 ივლისისა — „ამხ. რ. ვ. ბასარიას საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული ცენტრალური სტატისტიკური სამმართველოს უფროსად დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 5 აგვისტოსი — „ამხ. მ. ი. კუჭავას საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“;

1976 წლის 9 აგვისტოსი — „ამხ. ო. დ. ქინქლაძის საქართველოს სსრ განათლების მინისტრად დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 10 სექტემბრისა — „ამხ. რ. ა. ჯაფარიძის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შრომის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარედ დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 18 სექტემბრისა — „ამხ. ა. მ. ლაბაზუას საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“;

1976 წლის 18 სექტემბრისა — „ამხ. ი. ი. ქედიშვილის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილედ დანიშვნის შესახებ“;

1976 წლის 28 ოქტომბრისა — „ამხ. შ. ი. ჭალაგანიძის საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს სატყეო მეურნეობის სახელმწიფო კომიტეტის თავმჯდომარედ დანიშვნის შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

196 საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს ჯორჯიერთი წევრის არჩევნისა და გათავისუფლების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

არჩეულ იქნენ საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს წევრებად: ამხ. ამხ. ლამარა პარმენის ასული ისაკაძე, ლამარა პროკოფის ასული სორდია-შევეცოვა და ოთარ ნიკოლოზის ძე ჭიბაშვილი.

დამტკიცდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1976 წლის 30 სექტემბრის ბრძანებულება — „ამხ. ე. მ. ჩიქვინიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი სასამართლოს წევრის მოვალეობისაგან გათავისუფლების შესახებ“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

197 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ქალთა ურომისა და შოფაცხოვრების, დედისა და ბავშვის დაცვის საკითხების მუდმივი კომისიის შექმნის შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

1. შეიქმნას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ქალთა შრომისა და ყოფაცხოვრების, დედისა და ბავშვის დაცვის საკითხების მუდმივი კომისია 19 კაცის შემადგენლობით.

2. ქალთა შრომისა და ყოფაცხოვრების, დედისა და ბავშვის დაცვის საკითხების მუდმივი კომისიის შემადგენლობაში არჩეულ იქნენ შემდეგი დეპუტატები:

კომისიის თავმჯდომარე:

მერი ლუარსაბის ასული მდივანი — დეპუტატი გარდაბნის რაიონის დიდო ლილოს საარჩევნო ოლქისაგან.

კომისიის წევრები:

რევაზ მიტროფანეს ძე ლლონტი — დეპუტატი საჩხერის რაიონის კობულის საარჩევნო ოლქისაგან;

იზოლდა ალიოსმანის ასული სურმანიძე — დეპუტატი ქედის რაიონის ქედის საარჩევნო ოლქისაგან;

ზინაიდა ალექსანდრეს ასული ოქრომჭედლიშვილი — დეპუტატი საგარეჯოს რაიონის მანავის საარჩევნო ოლქისაგან;

რამაზ ანატოლის ძე გოგლიძე — დეპუტატი ქ. თბილისის ლილოს სამრეწველო საარჩევნო ოლქისაგან;

ნაზიკო გერასიმეს ასული ტაბუცაძე — დეპუტატი ონის რაიონის სორის საარჩევნო ოლქისაგან;

ნონა ტერენტის ასული გაფრინდაშვილი — დეპუტატი ზუგდიდის რაიონის ცაიშის საარჩევნო ოლქისაგან;

გივი შალვას ძე კვანტალიანი — დეპუტატი ვანის რაიონის ზეინდრის საარჩევნო ოლქისაგან;

ლამარა ნიკოლოზის ასული თოფურია — დეპუტატი ქ. თბილისის 5 დეკემბრის საარჩევნო ოლქისაგან;

საილა ახმედ ყუბი ბაირამოვა — დეპუტატი მარნეულის რაიონის სადახლოს საარჩევნო ოლქისაგან;

გივი შიოს ძე ორჯონიკიძე — დეპუტატი ახალციხის რაიონის ვაღეს საარჩევნო ოლქისაგან;

ჯულიეტა აქესენტის ასული ძიძიგური — დეპუტატი ქ. სოხუმის კალინინის საარჩევნო ოლქისაგან;

ლამარა არკადის ასული ცუშბა — დეპუტატი ქ. სოხუმის ჭავჭავაძის საარჩევნო ოლქისაგან;

გივი დიმიტრის ძე ვარდოსანიძე — დეპუტატი ორჯონიკიძის რაიონის ორჯონიკიძის საარჩევნო ოლქისაგან;

ყენია აიკის ასული მურადიანი — დეპუტატი ბოგდანოვკის რაიონის განძის საარჩევნო ოლქისაგან;

ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძე ლანდია — დეპუტატი ქ. თბილისის მარქსის საარჩევნო ოლქისაგან;

ევდოკია ათახასეს ასული მუხინა — დეპუტატი ქ. სოხუმის ოქტომბრის საარჩევნო ოლქისაგან;

რობერტ გიორგის ძე ურჯუმელაშვილი — დეპუტატი ყვარლის რაიონის ყვარლის საარჩევნო ოლქისაგან;

ლიზა ელიოზის ასული დრიაევა — დეპუტატი ლენინგორის რაიონის წინაგარის საარჩევნო ოლქისაგან.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

დადგენილება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსი

198 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მუდმივი კომისიების უმაღლესი საბჭოსი ცვლილებების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

1. საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს შემადგენლობაში შეყვანასთან დაკავშირებით გათავისუფლდნენ:

დეპუტატი იური ივახეს ძე ქედიშვილი — მშენებლობის, კომუნალური მეურნეობისა და კეთილმოწყობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დეპუტატი ოთარ დახიელის ძე ქინქლაძე — საკანონმდებლო განზრახულებათა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დეპუტატი ალექსანდრე ილიას ძე ბუაძე — მრეწველობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დეპუტატი ნოდარ გრიგოლის ძე ვაშაძე — მრეწველობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დეპუტატი შოთა ივანეს ძე ჭალაგანიძე — საგარეო საქმეთა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დეპუტატი იუზა ჯახოს ძე უბილავა — მრეწველობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

2. საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს ქალთა შრომისა და ყოფაცხოვრების, დედისა და ბავშვის დაცვის საკითხების მუდმივი კომისიის შემადგენლობაში არჩევასთან დაკავშირებით გათავისუფლდნენ:

დეპუტატი მერი ლუარსაბის ასული მდივანი — სოფლის მეურნეობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დეპუტატი რევაზ მიტროფანეს ძე ლლონტი — კულტურის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი იზოლდა ალიოსმანის ასული სურმანიძე — საგემო-საბიუჯეტო მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ზინაიდა ალექსანდრეს ასული ოქრომჭედლიშვილი — სოფლის მეურნეობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი რამაზ ანატოლის ძე გოგლიძე — ახალგაზრდობის საქმეთა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ნაზიკო გერასიმეს ასული ტაბუცაძე — კულტურის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ნონა ტერენტის ასული გაფრინდაშვილი — ჯანმრთელობის დაცვის, ფიზიკური კულტურისა და სოციალური უზრუნველყოფის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი გივი შალვას ძე კვანტალიანი — ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ლამარა ნიკოლოზის ასული თოფურია — ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი საილა ახმედ ყზი ბაირამოვა — მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურების მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი გივი შიოს ძე ორჯონიკიძე — კულტურის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ჯულიეტა აქესენტის ასული ძიძიგური — ბუნების დაცვის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ლამარა არკადის ასული ცუშბა — სამანდატო კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი გივი დიმიტრის ძე ვარდოსანიძე — სამანდატო კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ენია აიკის ასული მურადიანი — ბუნების დაცვის მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძე ლანდია — საკანონმდებლო განზრახულობათა მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ევდოკია ათანასეს ასული მუხინა — სახალხო განათლებისა და მეცნიერების მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან;

დებუტატი ლიზა ელიოზის ასული დრიაევა — სახალხო განათლებისა და მეცნიერების მუდმივი კომისიის წევრის მოვალეობისაგან.

კ ა ნ ო ნ ი

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკისა

199 საქართველოს სსრ წიაღის კოდექსის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო ადგენს:

1. დამტკიცდეს საქართველოს სსრ წიაღის კოდექსი და სამოქმედოდ შემოღებულ იქნეს 1977 წლის 1 მარტიდან.

2. დაევალოს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმს დაადგინოს საქართველოს სსრ წიაღის კოდექსის სამოქმედოდ შემოღების წესი და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა შეუსაბამოს ამ კოდექსს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე ზ. ზილავილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 20 ნოემბერი.

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის წიაღის კოდექსი

დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების შედეგად ჩვენს ქვეყანაში მიწის წიაღი ნაციონალიზებულ იქნა და ხალხის კუთვნილება გახდა.

სსრ კავშირში, რომლის შემადგენლობაში სხვა მოკავშირე რესპუბლიკებთან ნებაყოფლობითი გაერთიანებისა და თანასწორუფლებიანობის სათუქველზე შედის საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა, სამთო ურთიერთობათა, ესე იგი, წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში საზოგადოებრივ ურთიერთობათა საფუძველია წიაღის სახელმწიფო საკუთრება. ეს ქმნის წიაღით გეგმიანი, რაციონალური, კომპლექსური სარგებლობის პირობებს, უზრუნველყოფს ქვეყნის საწარმოო ძალების სწორ განლაგებასა და სახალხო მეურნეობის განვითარების მაღალ ტემპს, წარმოადგენს კომუნიზმის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის შექმნის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფაქტორს.

სსრ კავშირს სასარგებლო წიაღისეულის დიდი მარაგი აქვს. ამასთანავე, სახალხო მეურნეობაში მინერალური ნედლეულის მოხმარების განუწყვიტელი ზრდა ამაღლებს სასარგებლო წიაღისეულის მეცნიერულად დასაბუთებულ ეფექტიანი გამოყენების მნიშვნელობას, ყველა საწარმოს, ორგანიზაციის, დაწესებულებისა და მოქალაქისაგან მოითხოვს წიაღის სიმდიდრეებისადმი მზრუნველ დამოკიდებულებას.

საბჭოთა სახელმწიფო ზრუნავს არა მარტო იმისათვის, რომ უზრუნველყოს ქვეყნის სულ უფრო მზარდი მოთხოვნები მინერალურ ნედლეულზე და

დააკმაყოფილოს წიაოით სარგებლობასთან დაკავშირებული სახალხო მიჯნობის სხვა საშიროებანი, არამედ იმისთვისაც, რომ მომავალ თაობებს შეუნარჩუნოს ბუნებრივი სიმდიდრეები.

საბჭოთა წიალის კანონმდებლობა მოწოდებულია აქტიურად შეუწყოს ხელი წიალის ყველაზე რაციონალურ გამოყენებასა და დაცვას.

კ ა რ ი

ზოგადი დებულებანი

თ ა ვ ი

ძირითადი დებულებანი

მუხლი 1. საქართველოს სსრ წიალის კოდექსის ამოცანები

საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის წიალის კოდექსის ამოცანებია სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგება მინერალურ ნედლეულზე ზოთხოვნილებათა და სახალხო მეურნეობის სხვა საჭიროებათა დაკმაყოფილებისათვის წიალის რაციონალური, კომპლექსური გამოყენების; წიალის დაცვის. წიალით სარგებლობისას სამუშაოთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფის მიზნით, აგრეთვე საწარმოთა, ორგანიზაციათა, დაწესებულებათა და მოქალაქეთა უფლებების დაცვა, ამ დარგში კანონიერების განმტკიცება.

მუხლი 2. სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ წიალის კანონმდებლობა

საქართველოს სს რესპუბლიკაში სამთო ურთიერთობებს აწესრიგებენ სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიალის კანონმდებლობის საფუძველზე და მათ შესაბამისად გამოცემული სსრ კავშირის წიალის კანონმდებლობის სხვა აქტები, საქართველოს სსრ წიალის კოდექსი და საქართველოს სსრ წიალის კანონმდებლობის სხვა აქტები.

მუხლი 3. საადგილმამულო, საწყლო და სატყეო ურთიერთობების მოწესრიგება

საადგილმამულო, საწყლო და სატყეო ურთიერთობებს აწესრიგებს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ შესაბამისი კანონმდებლობა.

მუხლი 4. წიალის სახელმწიფო საკუთრება

სსრ კავშირის კონსტიტუციისა და საქართველოს სსრ კონსტიტუციის შესაბამისად წიალი წარმოადგენს სახელმწიფო საკუთრებას, ანუ საერთო-სახალხო კუთვნილებას.

წიალი მხოლოდ და მხოლოდ სახელმწიფო საკუთრებაა და იგი გაიცემა მარტოდენ სარგებლობისათვის. აკრძალულია ყოველგვარი მოქმედება, რო-

მელიც პირდაპირი თუ ფარული ფორმით არღვევს წიაღის სახელმწიფო საკუთრების უფლებას.

მუხლი 5. წიაღის ერთიანი სახელმწიფო ფონდი

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად სსრ კავშირში წიაღი შეადგენს წიაღის ერთიან სახელმწიფო ფონდს, რომელშიც შედის წიაღის როგორც გამოყენებული ისე გამოუყენებელი ნაწილები.

მუხლი 6. სსრ კავშირის კომპეტენცია სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგების დარგში

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგების დარგში სსრ კავშირის გამგებლობას განეკუთვნება:

- 1) წიაღის ერთიანი სახელმწიფო ფონდის განკარგვა იმ ფარგლებში, რომლებიც აუცილებელია სსრ კავშირის უფლებამოსილების განხორციელებისათვის სსრ კავშირის კონსტიტუციის შესაბამისად;
- 2) წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში ძირითადი დებულებების დადგენა და ერთიანი ტექნიკური პოლიტიკის განსაზღვრა;
- 3) წიაღის დაცვისა და მინერალური რესურსების რაციონალური გამოყენების საერთო-საკავშირო გეგმების დადგენა;
- 4) წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი, წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობა და კონტროლი და ზედამხედველობისა და კონტროლის განხორციელების წესის დადგენა;
- 5) წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში სხვა საკითხების მოწესრიგება სსრ კავშირის კონსტიტუციისა და სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად.

მუხლი 7. საქართველოს სსრ კომპეტენცია სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგების დარგში

სსრ კავშირის კომპეტენციის ფარგლებს გარეთ სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგების დარგში საქართველოს სს რესპუბლიკის გამგებლობას განეკუთვნება: რესპუბლიკის ტერიტორიის ფარგლებში წიაღის ერთიანი სახელმწიფო ფონდის განკარგვა; წიაღით სარგებლობისა და დაცვის წესის დადგენა; წიაღის დაცვისა და მინერალური რესურსების რაციონალური გამოყენების რესპუბლიკური გეგმების დადგენა; წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი და წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობისა და კონტროლის განხორციელება, აგრეთვე წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში სხვა საკითხების მოწესრიგება. თუ ისინი არ განეკუთვნებიან სსრ კავშირის კომპეტენციას.

მუხლი 8. აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კომპეტენცია სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგების დარგში

საქართველოს სსრ კომპეტენციის ფარგლებს გარეთ სამთო ურთიერთობათა მოწესრიგების დარგში აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ გამგებლობას განეკუთვნება: ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიის ფარგლებში წიაღის ერთიანი სახელმწიფო ფონდის განკარგვა, წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება, აგრეთვე სამთო ურთიერთობათა სხვა საკითხების მოწესრიგება სსრ კავშირის, საქართველოს სსრ, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 9. სახელმწიფო მართვა წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში სახელმწიფო მართვას საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში ახორციელებენ სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო, აფხაზეთის ასსრ და აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოები, მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები, აგრეთვე ამისათვის სპეციალურად უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოები სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

საქართველოს სსრ რესპუბლიკაში წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში სახელმწიფო მართვის სპეციალურად რწმუნებულ ორგანოებს წარმოადგენენ საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მრეწველობაში სამუშაოთა უსათრთხო წარმოებისადმი ზედამხედველობის და სამთო ზედამხედველობის სახელმწიფო კომიტეტი და საქართველოს საწარმოთა გეოლოგიური სამმართველო მათი კომპეტენციის ფარგლებში.

მუხლი 10. სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის კომპეტენცია სახელმწიფო მართვის ხაზით წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში

სახელმწიფო მართვის ხაზით წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის გამგებლობას განეკუთვნება: წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება, მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოს აღმასკომის განსაზღვრა, რომელსაც უფლება აქვს მიუზომოს სამთო ნაკვეთები საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოების დამუშავებისათვის, რომლებიც განლაგებულია ორი ან მეტი რაიონის (ქალაქის) ფარგლებში, აგრეთვე წიაღის გამოყენებისა და დაცვის სხვა იმ საკითხების გადაწყვეტა, რომლებიც კანონმდებლობით მის კომპეტენციას განეკუთვნება.

მუხლი 11. მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების კომპეტენცია სახელმწიფო მართვის ხაზით წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში

სახელმწიფო მართვის ხაზით წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების გამგებლობას განეკუთვნება: წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება; საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის სამთო ნაკვეთების მიზომვა; წიაღით თივთნებურად სარგებლობისა და საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობის თივთნებურად განაშენიანების შეწყვეტა; წიაღით სარგებლობის საკითხებზე დავის გადაწყვეტა, აგრეთვე წიაღის გამოყენებისა და დაცვის სხვა იმ საკითხების გადაწყვეტა, რომლებიც კანონმდებლობით მათ კომპეტენციას განეკუთვნება.

მუხლი 12. მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო და საღებო საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების კომპეტენცია სახელმწიფო მართვის ხაზით წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში

სახელმწიფო მართვის ხაზით წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო და საღებო საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების გამგებლობას განეკუთვნება: საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა და ტორფის სწორად დამუშავებისადმი მეტვალყურეობა; საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულისა და ტორფის დამატებითი რესურსების გამოვლენა; საჭირო შემთხვევაში ზემდგომ ორგანოებში წინადადებების შეტანა მათი გამოყენების თაობაზე, აგრეთვე სხვა იმ საკითხების გადაწყვეტა, რომლებიც კანონმდებლობით მათ კომპეტენციას განეკუთვნება.

თ ა ვ ი ი

წიაღით სარგებლობა

მუხლი 13. წიაღით მოსარგებლენი

საქართველოს სს რესპუბლიკაში წიაღით მოსარგებლენი შეიძლება იყვნენ სახელმწიფო, კოოპერაციული, საზოგადოებრივი საწარმოები, ორგანიზაციები და დაწესებულებები, აგრეთვე სსრ კავშირის მოქალაქენი.

სსრ კავშირის კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში წიაღი სარგებლობისათვის შეიძლება გადაეცეს სხვა ორგანიზაციებსა და პირებსაც.

მუხლი 14. წიაღით სარგებლობის სახეობანი

წიაღი სარგებლობისათვის გადაეცემა:
 გეოლოგიური შესწავლისათვის;

სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისათვის;

იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, მათ შორის ნავთობის, გაზისა და სხვა ნივთიერებებისა და მასალების მიწისქვეშ შესანახად განკუთვნილ ნაგებობათა მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის, მავნე ნივთიერებათა და წარმოების ნარჩენების ჩასამარხად, ჩამდინარე წყლების ჩასაშვებად;

სხვა სახელმწიფო და საზოგადოებრივი საჭიროებების დაკმაყოფილებისათვის.

მუხლი 15. წიაღით უსასყიდლოდ სარგებლობა

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლებზე შესაბამისად წიაღი სარგებლობისათვის გაიცემა უსასყიდლოდ. გარდა სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი შემთხვევებისა.

მუხლი 16. წიაღის გაცემა გეოლოგიური შესწავლისათვის

გეოლოგიური შესწავლისათვის, ესე იგი წიაღის გეოლოგიური აგებულების, მასში მიმდინარე პროცესების შესახებ მონაცემების მიღებისათვის, სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა გამოკვლევისა და შეფასებისათვის, მათი ჩამოყალიბებისა და განლაგების კანონზომიერებათა შესწავლისათვის, სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავების სამთო-ტექნიკური და სხვა პირობების დადგენისა და წიაღის იმ მიზნით გამოყენებისათვის, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, წიაღის გაცემა სარგებლობისათვის ხდება სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით ამისათვის სპეციალურად უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოების მიერ გაცემული ნებართვის საფუძველზე.

მუხლი 17. წიაღის გაცემა სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისათვის

წიაღის გაცემა სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისათვის ხდება სამთო ნაკვეთის მიზომის დამადასტურებელი აქტის საფუძველზე.

მუხლი 18. სამთო ნაკვეთის ფარგლებს გარეთ განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავების აკრძალვა

აკრძალულია სასარგებლო წიაღისეულის იმ საბადოთა დამუშავება, რომლებიც განლაგებულია სამთო ნაკვეთის ფარგლებს გარეთ.

მუხლი 19. სამთო ნაკვეთის გაცემა სასარგებლო წიაღისეულის (გარდა საყოველთაოდ გავრცელებულისა) საბადოთა დამუშავებისათვის

სამთო ნაკვეთებს სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის (საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის)

შევებისათვის სამთო ნაკვეთის გარდა) გაცემენ სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოები სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 20. სასარგებლო წიაღისეულის საყოველთაოდ გავრცელებული წიაღისეულისათვის მიკუთვნება

სასარგებლო წიაღისეულის საყოველთაოდ გავრცელებული წიაღისეულისათვის მიკუთვნება ხდება სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოების მიერ სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 21. სამთო ნაკვეთის გაცემა საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის

სამთო ნაკვეთებს საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის გაცემენ მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები და რეგისტრირებულ უნდა იქნენ სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებში.

საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის სამთო ნაკვეთების მიზომვის წესს და სამთო ნაკვეთის მიზომვის დამადასტურებელი აქტის ფორმას ადგენს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო.

საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის მიზომილი სამთო ნაკვეთის საზღვრების შეცვლა წარმოებს წესით, რომელიც დადგენილია ახალი სამთო ნაკვეთის მისაღებად.

მუხლი 22. საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის ცალკეულ სახეობათა დამუშავების განსაკუთრებული პირობები და მათი მოპოვების შეზღუდვა

წიაღისა და ბუნებრივი გარემოს სხვა ობიექტების დაცვის ინტერესების შესაბამისად საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭომ შეიძლება დააწესოს საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის ცალკეულ სახეობათა დამუშავების განსაკუთრებული პირობები, ხოლო გამონაკლის შემთხვევებში — ნაწილობრივ ან მთლიანად აკრძალოს მათი მოპოვება.

მუხლი 23. მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების მოვალეობანი საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის სამთო ნაკვეთის მიზომვის დროს

საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის სამთო ნაკვეთის მიზომვის თაობაზე საკითხის გადაწყვეტისას მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელმა კომიტეტებმა უნდა უზრუნველყონ:

საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა და მათი განლაგების ფართობების სახალხო მეურნეობისთვის ყველაზე მეტად მომგები გამოყენება;

სამთო ნაკვეთების საზღვრებისა და სიდიდის სწორი დადგენა;

სამთო ნაკვეთების მიზომვა იმ საბადოების დასამუშავებლად, რომელი მიხედვით დამტკიცებულია საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის მარაგი;

საბადოთა კომპლექსური დამუშავება;

მოსახლეობის უსაფრთხოება, წიაღისა და ბუნებრივი გარემოს სხვა ობიექტების, შენობებისა და ნაგებობათა დაცვა.

მუხლი 24. სამთო ნაკვეთის გაცემის პირობები საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის

სამთო ნაკვეთები საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის გადაეცემა მხოლოდ იმ საწარმოებს, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს, რომელთა ამოცანას მათი წესდებების, დებულებების ან კომპეტენტური ორგანოების გადაწყვეტილებების შესაბამისად შეადგენს საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება.

სამთო ნაკვეთი გადაეცემა საწარმოს, ორგანიზაციას, დაწესებულებას, როგორც წესი საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის მთელი საბადოს დამუშავებისათვის. ცალკეულ შემთხვევებში სამთო ნაკვეთი ერთი საბადოს ფარგლებში შეიძლება მიეზომოს რამდენიმე საწარმოს, ორგანიზაციას ან დაწესებულებას იმ პირობით, თუ ურთიერთშეთანხმებული იქნება სამთომომპოვებელი საწარმოების მშენებლობის პროექტები და სამთო სამუშაოთა განვითარების გეგმები.

მუხლი 25. სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა, აგრეთვე ტორფის საბადოთა და მიწისქვეშა მტკნარი წყლების საცდელ-სამრეწველო დამუშავების წესი

სასარგებლო წიაღისეულის საბადოს ან მისი ნაწილის საცდელ-სამრეწველო დამუშავება, აგრეთვე ტორფის საბადოთა და მიწისქვეშა მტკნარი წყლების დამუშავება ხორციელდება სამთო ნაკვეთის მიუზომლად, სსრ კავშირის და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 26. საწარმოების, ორგანიზაციების, დაწესებულებებისა და მოქალაქეთა უფლება ისარგებლონ წიაღით მათთვის მიზომილი მიწის ნაკვეთის ფარგლებში საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის, ტორფისა და მიწისქვეშა მტკნარი წყლების მოპოვების მიზნით

საწარმოს, ორგანიზაციას, დაწესებულებასა და მოქალაქეს უფლება აქვს ისარგებლოს წიაღით მისთვის მიზომილი მიწის ნაკვეთის ფარგლებში იმ მიზ-

ნით, რომ თავისი სამეურნეო და საყოფაცხოვრებო საჭიროებისათვის ვოს საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეული, ტორფი და მიწისქვეშა მტკნარი წყლები, სამთო ნაკვეთის მიუზომლად, საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის და ტორფის მოპოვება წარმოებს საქართველოს სსრ მიხისტრთა საბჭოს მიერ დამტკიცებული წესით, ხოლო მიწისქვეშა მტკნარი წყლებისა — საქართველოს სსრ წყლის კოდექსით დადგენილი წესით.

მუხლი 27. წიაღის გაცემა ისეთი მიწისათვის, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობის ექსპლუატაციის და სხვა მიზნებისათვის, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, წიაღი სარგებლობისათვის გაიცემა სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით. წიაღის გაცემა მავნე ნივთიერებათა და წარმოების ნარჩენების ჩასამარხად, ჩამდინარე წყლების ჩასაშვებად შეიძლება მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევაში და სპეციალური მოთხოვნებისა და პირობების დაცვით.

მუხლი 28. საწარმოების, ორგანიზაციების, დაწესებულებებისა და მოქალაქეთა უფლება ისარგებლონ წიაღით მათთვის მიზომილი მიწის ნაკვეთის ფარგლებში სამეურნეო და საყოფაცხოვრებო საჭიროებისათვის, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

საწარმოს, ორგანიზაციას, დაწესებულებასა და მოქალაქეს უფლება აქვს ისარგებლოს წიაღით მისთვის მიზომილი მიწის ნაკვეთის ფარგლებში თავისი სამეურნეო და საყოფაცხოვრებო საჭიროებისათვის, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, საქართველოს სსრ მიხისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით.

მუხლი 29. წიაღით სარგებლობის ვადები

წიაღით სარგებლობა შეიძლება იყოს უვადო ან დროებითი.

წიაღით სარგებლობა ჩაითვლება უვადოდ (მუდმივად), თუ წინასწარ არ არის დადგენილი სარგებლობის ვადა.

წიაღი დროებითი სარგებლობისათვის გაიცემა არა უმეტეს 10 წლის ვადით. საჭიროების შემთხვევაში დროებითი სარგებლობის ვადა შეიძლება გაგრძელდეს. წიაღით დროებითი სარგებლობის ვადას გააგრძელებს ორგანო, რომელმაც გასცა სამთო ნაკვეთი ან წიაღით სარგებლობის ნებართვა, წიაღით მოსარგებლის შუამდგომლობით.

საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის წიაღით სარგებლობის ვადა იანგარიშება სამთო მინაწომის სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებში რეგისტრაციის დღიდან.

თ ა ვ ი III

წილით მოსარგებლეთა უფლებები და მოვალეობები

მუხლი 30. წილით დანიშნულებისამებრ სარგებლობა

წილით მოსარგებლებს უფლება აქვთ და ვალდებული არიან წილით სარგებლობონ იმ მიზნების შესაბამისად, რომლებისთვისაც ის აქვთ გადაცემული.

მუხლი 31: წილით მოსარგებლეთა უფლებების შეზღუდვა

სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით გათვალისწინებულ შემთხვევებში წილით მოსარგებლეთა უფლებები შეიძლება შეიზღუდოს სახელმწიფო ინტერესების, აგრეთვე სხვა წილით მოსარგებლეთა ინტერესების შესაბამისად.

მუხლი 32. წილით მოსარგებლეთა მოვალეობები

წილით მოსარგებლენი ვალდებული არიან უზრუნველყონ:

- 1) წილის სრული გეოლოგიური შესწავლა; მისი რაციონალური, კომპლექსური გამოყენება და დაცვა;
- 2) მუშაკებისა და მოსახლეობისათვის წილით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოება;
- 3) ატმოსფერული ჰაერის, მიწის, ტყის, წყლისა და ბუნებრივი გარემოს სხვა ობიექტების, აგრეთვე შენობებისა და ნაგებობების დაცვა წილით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა მანვე გავლენისაგან;
- 4) ნაქრძალების, ბუნებისა და კულტურის ძეგლების დაცვა წილით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა მანვე გავლენისაგან;
- 5) წილით სარგებლობის შედეგად დარღვეული მიწის ნაკვეთის უსაფრთხო მდგომარეობაში, აგრეთვე სახალხო მეურნეობისათვის გამოსადეგ მდგომარეობაში მოყვანა სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 33. წილით მოსარგებლეთა უფლებების დაცვა

წილით მოსარგებლეთა უფლებები დაცულია კანონით.

წილით მოსარგებლის დარღვეული უფლებები აღდგენილი უნდა იქნეს კანონმდებლობით გათვალისწინებული წესით.

თ ა ვ ი IV

წილით სარგებლობის უფლების შეწყვეტის საფუძვლები

მუხლი 34. წილით სარგებლობის უფლების შეწყვეტის საფუძვლები

წილით სარგებლობის უფლება შეწყდება მთლიანად ან ნაწილობრივ იმ შემთხვევებში, თუ:

- 1) განვლო წიაღით სარგებლობის საჭიროებამ;
  - 2) გავიდა წიაღით სარგებლობის დადგენილი ვადა;
  - 3) წარმოიშვა სახელმწიფო ან საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის წიაღის ნაკვეთის ჩამორთმევის აუცილებლობა;
  - 4) მოხდა იმ საწარმოს, ორგანიზაციის ან დაწესებულების ლიკვიდაცია რომელსაც წიაღი გადაცემული ჰქონდა სარგებლობისათვის.
  - 5) წარმოიშვა აშკარა საფრთხე მოსახლეობის ჯანმრთელობისათვის.
- წიაღით სარგებლობის უფლება შეიძლება შეწყდეს, თუ მოსარგებლემ: ორი წლის განმავლობაში არ დაიწყო წიაღით სარგებლობა; წიაღი გამოიყენა არა იმ მიზნით, რისთვისაც ის იყო გაცემული; არ ასრულებს ამ კოდექსის 32-ე მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს; დაარღვია წიაღით სარგებლობისა და მისი დაცვის სხვა წესები.
- საწარმოს, ორგანიზაციას, დაწესებულებას და მოქალაქეს შეიძლება ჩამოერთვას მისთვის მიზომილ მიწის ნაკვეთზე საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის, ტორფისა და მიწისქვეშა მტკნარი წყლების მოპოვების უფლება, თუ დაარღვია მოპოვების წესი და პირობები.
- სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით შეიძლება გათვალისწინებულ იქნეს წიაღით სარგებლობის უფლების შეწყვეტის სხვა საფუძველიც.

მუხლი 35. წიაღით სარგებლობის უფლების შეწყვეტის წესი

ამ კოდექსის 34-ე მუხლის პირველი ნაწილის 1-ლი, მე-3, მე-4 და მე-5 პუნქტებით და მეორე ნაწილით გათვალისწინებულ შემთხვევებში წიაღით სარგებლობის უფლებას წყვეტენ შესაბამისი ორგანოები გაცემული სამთო ნაკვეთის მიზომვის აქტის ან ნებართვის გაუქმების გზით.

საწარმოებს, ორგანიზაციებს, დაწესებულებებსა და მოქალაქეებს მათთვის მიზომილი მიწის ნაკვეთების ფარგლებში საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის და ტორფის მოპოვების უფლებას ჩამოართმევენ მშრომელთა დებუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები, ხოლო მიწისქვეშა მტკნარი წყლების მოპოვების უფლების ჩამოართმევა ხდება საქართველოს სსრ წყლის კოდექსით გათვალისწინებული წესით.

ბ ა რ ი II

წიაღის გეოლოგიური შესწავლა

მუხლი 36. ძირითადი მოთხოვნები წიაღის გეოლოგიური შესწავლისადმი საწარმოები, ორგანიზაციები და დაწესებულებები, რომლებიც ახორციელებენ წიაღის გეოლოგიურ შესწავლას, მოვალენი არიან უზრუნველყონ:

- 1) წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოების რაციონალური, მეცნიერულად დასაბუთებული მიმართულება და ეფექტიანობა;

2) წიაღის გეოლოგიური აგებულების, დაზვერილი საბადოების სამთობრეკტივიანი, ჰიდროგეოლოგიური და დამუშავების სხვა პირობების, იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პირობების სრული შესწავლა, რომლებიც დაკავშირებული არ არიან სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან;

3) ძირითადი და მასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულისა და მასში შემავალი კომპონენტების მარაგის რაოდენობისა და ხარისხის განსაზღვრის უტყუარობა; სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა გეოლოგიურ-ეკონომიური შეფასება;

4) წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოება იმ მეთოდებითა და ხერხებით, რომელთა გამოყენებას არ მოჰყვება სასარგებლო წიაღისეულის გაუმართლებელი დანაჯარგები და ხარისხის გაუარესება;

5) წიაღიდან ამოღებული მთის ქანებისა და სასარგებლო წიაღისეულის ისეთი განლაგება, რომელიც გამოიციხავს მათ მავნე გავლენას გარემოზე;

6) იმ სადაზვერვო სამთო გამონამუშევრებისა და ჭაბურღილების დაცვა, რომელთა გამოყენება შეიძლება საბადოების დამუშავებისას და სხვა სახალხო-სამეურნეო მიზნებისათვის და გამოუყენებელი გამონამუშევრებისა და ჭაბურღილების ლიკვიდაცია დადგენილი წესით;

7) გეოლოგიური და საშემსრულებლო-ტექნიკური დოკუმენტაციის, ქანებისა და მადნის ნიმუშების, კერძის, სასარგებლო წიაღისეულის სინჯების დუბლიკატების დაცვა, რომლებიც შეიძლება გამოყენებულ იქნეს წიაღის შემდგომი შესწავლის, სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დაზვერვისა და დამუშავების დროს, აგრეთვე წიაღით იმ მიზნისათვის სარგებლობისას, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან.

მუხლი 37. წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა სახელმწიფო რეგისტრაცია და სახელმწიფო აღრიცხვა

წიაღის შესწავლის შედეგების განზოგადებისა და მაქსიმალური გამოყენების, აგრეთვე აღნიშნულ სამუშაოთა დუბლირების თავიდან აცილების მიზნით წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოები ექვემდებარება სახელმწიფო რეგისტრაციას და სახელმწიფო აღრიცხვას.

წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა სახელმწიფო რეგისტრაცია და სახელმწიფო აღრიცხვა წარმოებს სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

აკრძალულია წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოება, თუ არ მოხდა მათი სახელმწიფო რეგისტრაცია.

მუხლი 38. მინერალური ნედლეულის კონდიციები

საბადოების სამრეწველო ღირებულების განსაზღვრისა და მათში სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის გამონაგარიშებისათვის თითოეული საბადოს მიხედვით წესდება მინერალური ნედლეულის კონდიციები, რომლებიც სასარგებლო წიაღისეულის ხარისხის და რაოდენობის, საბადოს დამუშავების სა-

თო-გეოლოგიური და სხვა პირობებისადმი ეკონომიურად დასაბუთებულ მოთხოვნათა ერთობლიობას წარმოადგენენ.

მინერალური ნედლეულის კონდიციები შემუშავდება ძირითადი და ამასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულის, აგრეთვე მასში შემავალი ძვირფასი კომპონენტების გამოყენების გათვალისწინებით და დამტკიცდება სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 39. სასარგებლო წიაღისეულის გამოკვლეულ საბადოთა გადაცემა სამრეწველო ათვისებისათვის

გამოკვლეული საბადოები ან მათი უბნები, რომელთა მიხედვით დამტკიცებულია სასარგებლო წიაღისეულის მარაგი, სამრეწველო ათვისებისათვის გადაეცემათ სამინისტროებსა და უწყებებს, რომლებიც ხელმძღვანელობენ სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებას.

მუხლი 40. სასარგებლო წიაღისეულის გამოკვლეულ საბადოთა სამრეწველო ათვისებისათვის გადაცემის წესი

სამრეწველო ათვისებისათვის სასარგებლო წიაღისეულის (საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა გარდა) გამოკვლეული საბადოების გადაცემის წესს ადგენს სსრ კავშირის კანონმდებლობა.

მუხლი 41. საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის გამოკვლეულ საბადოთა სამრეწველო ათვისებისათვის გადაცემის წესი

სამრეწველო ათვისებისათვის საყოველთაოდ გავრცელებული წიაღისეულის გამოკვლეული საბადოების გადაცემის წესს ადგენს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭო.

მუხლი 42. სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა პირველადმომჩენნი

პირები, რომლებიც აღმოაჩენენ სამრეწველო ღირებულების წინათ უცნობ საბადოს, აგრეთვე გამრავლენენ სასარგებლო წიაღისეულის დამატებით მარაგს ან წინათ ცნობილ საბადოში ახალ მინერალურ ნედლეულს, რაც არსებითად ზრდის მის სამრეწველო ღირებულებას, ჩაითვლებიან პირველადმომჩენებად.

მუხლი 43. პირველადმომჩენთა უფლებები

პირველადმომჩენთ აქვთ გასამრჯელოს მიღების უფლება.

პირველადმომჩენთა უფლებებსა და მათთვის გასამრჯელოს გადახდის წესს განსაზღვრავს სსრ კავშირის კანონმდებლობა.

ბ ა რ ი III

სამთომომპოვებელ საწარმოთა, აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა დაპროექტება, მშენებლობა და სამქსალუათაციოდ გადაცემა, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

მუხლი 44. სამთომომპოვებელ საწარმოთა, აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა დაპროექტების თავისებურებანი, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

სამთომომპოვებელ საწარმოთა და აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა დაპროექტება, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, წარმოებს სავარაუდო მშენებლობის უბანზე წიაღის გეოლოგიური და სხვა შესწავლის საფუძველზე, ეკონომიური რაიონის კომპლექსური განვითარების გათვალისწინებით.

სამთომომპოვებელ საწარმოთა დაპროექტება წარმოებს მხოლოდ სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის დამტკიცების და საბადოს სამრეწველო ათვისებისათვის გადაცემის შემდეგ. გამონაკლის შემთხვევებში, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს ნებართვით, სამთომომპოვებელ საწარმოთა დაპროექტება შეიძლება სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის დამტკიცებამდეც.

სამთომომპოვებელი საწარმოების ან იმ მიწისქვეშა ნაგებობების განლაგების ადგილებს, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, დაპროექტო სამუშაოთა დაწყებამდე უთანხმებენ მშრომელთა დეპუტატების შესაბამისი საბჭოების აღმასრულებელ და განმკარგულებელ ორგანოებს, სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებსა და სხვა დაინტერესებულ ორგანოებს.

მუხლი 45. ძირითადი მოთხოვნები სამთომომპოვებელ საწარმოთა, აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა დაპროექტების, მშენებლობისა და საექსპლუატაციოდ გადაცემისადმი, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

სამთომომპოვებელ საწარმოთა პროექტებში გათვალისწინებული უნდა იყოს:

1) სასარგებლო წიაღისეულის საბადოებში სამთომომპოვებელ საწარმოთა მიწისქვეშა და მიწისზედა ნაგებობათა ისეთი განლაგება, რაც უზრუნველყოფს სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის ყველაზე რაციონალურ და ეფექტიან გამოყენებას;

2) სასარგებლო წიაღისეულის საბადოების გადახსნის ხერხები და მათი დამუშავების სისტემები და მინერალური ნედლეულის გადამუშავების (მომზადების) ტექნოლოგიური სქემები, რომლებიც უზრუნველყოფენ წიაღიდან

ძირითადი და მასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულის კვლევა ლაზე სრულ კომპლექსურ და ეკონომიურად მიზანშეწონილ ამოღებას, აგრეთვე მათში შემავალი კომპონენტების გამოყენებას, რომლებსაც სამრეწველო მნიშვნელობა აქვთ;

3) სასარგებლო წიაღისეულის საბადოების დამუშავების დროს გადახსნილი ქანების რაციონალური გამოყენება;

4) გზადაგზა მოპოვებული დროებით გამოუყენებელი სასარგებლო წიაღისეულის, აგრეთვე სასარგებლო კომპონენტების შემცველი წარმოების ნარჩენების დაწყობა და შენახვა;

5) სამთომომპოვებელ საწარმოთა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში გადახსნილი წიაღის გეოლოგიური შესწავლა, გეოლოგიური და მარკ-შიდერული დოკუმენტაციის შედგენა;

6) მოსახლეობის უსაფრთხოების, წიაღისა და ბუნებრივი გარემოს სხვა ობიექტების, შენობებისა და ნაგებობების დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებები.

სამთომომპოვებელ საწარმოთა დაპროექტების, მშენებლობისა და საექსპლუატაციოდ გადაცემის დროს უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს აგრეთვე ამ კოდექსის 30-ე—32-ე მუხლებში აღნიშნული მოთხოვნების შესრულება.

იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა დაპროექტების, მშენებლობისა და საექსპლუატაციოდ გადაცემის დროს, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, უნდა შესრულდეს ამ მუხლის მე-3—მე-6 პუნქტებში და შესაბამისად ამ კოდექსის 32-ე მუხლის 1-5-ე პუნქტებში აღნიშნული მოთხოვნები.

მუხლი 46. სამთომომპოვებელ საწარმოთა, აგრეთვე მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობის, რეკონსტრუქციისა და საექსპლუატაციოდ გადაცემის აკრძალვის პირობები

სამთომომპოვებელ საწარმოთა, აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობა, რეკონსტრუქცია და საექსპლუატაციოდ გადაცემა, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, აკრძალულია, თუ მათი დაპროექტების დროს დაცული არ იყო ამ კოდექსის 45-ე მუხლით გათვალისწინებული მოთხოვნები.

ბ ა რ ი IV

წიაღით სარგებლობა სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისათვის და იმ მიზნით, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

მუხლი 47. სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავების წესი

სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავება წარმოებს სამთომომპოვებელ საწარმოთა დამტკიცებულ პროექტების, სამთო სამუშაოთა განკე-

თარების გეგმების, ნავთობის, გაზის საბადოების და მიწისქვეშა წყლების დამუშავების პროექტებისა და სქემების და ტექნიკური ექსპლუატაციის წესების შესაბამისად.

სამთომომპოვებელ საწარმოთა ტექნიკური ექსპლუატაციის წესებს, ნავთობისა და გაზის საბადოების დამუშავების წესებს და სამთო სამუშაოების განვითარების გეგმებს ამტკიცებენ შესაბამისი ორგანოები სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებთან შეთანხმებით.

მუხლი 48. ძირითადი მოთხოვნები სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისადმი

სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავებისას უზრუნველყოფილი უნდა იყოს:

1) როგორც ძირითადი, ისე მასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვების ყველაზე რაციონალური, ეფექტიანი მეთოდების გამოყენება და მის შემადგენლობაში შემავალი სამრეწველო მნიშვნელობის კომპონენტების ამოღება, სასარგებლო წიაღისეულის ზენორმატიული დანაკარგების და ზენორმატიული გაღარიბების, აგრეთვე დაუშვებლობა საბადოთა მდლარი ნაკვეთების შერჩევითი დამუშავებისა, რასაც სასარგებლო წიაღისეულის საბალანსო მარაგის დაუსაბუთებელი დანაკარგები მოსდევს;

2) სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა ხელახალი დაზვერვისა და სხვა გეოლოგიურ სამუშაოთა განხორციელება, მარკშიდერულ სამუშაოთა შესრულება, აგრეთვე გათვალისწინებული ტექნიკური დოკუმენტაციის წარმოება;

3) სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის მდგომარეობისა და მოძრაობის, დანაკარგებისა და გაღარიბების აღრიცხვა;

4) სამთო სამუშაოთა წარმოების შედეგად სასარგებლო წიაღისეულის დასამუშავებელი და მეზობელ საბადოთა გაფუჭების დაუშვებლობა, აგრეთვე წიაღში დაკონსერვებული სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის შენარჩუნება;

5) გზადაგზა მოპოვებული ღრობებით გამოუყენებელი სასარგებლო წიაღისეულის, აგრეთვე სასარგებლო კომპონენტების შემცველი წარმოების ნარჩენების შენახვა და აღრიცხვა;

6) გადახსნილი ქანებისა და წარმოების ნარჩენების რაციონალური გამოყენება, აგრეთვე მათი სწორი განლაგება;

7) მუშაკთა და მოსახლეობის უსაფრთხოება, წიაღისა და ბუნებრივი გარემოს სხვა ობიექტების, შენობებისა და ნაგებობების დაცვა; ავარიების ლიკვიდაციის გეგმების შემუშავება-ამტკიცება.

მუხლი 49. დამატებითი მოთხოვნები ტორფის საბადოთა დამუშავებისადმი

ტორფის საბადოთა დამუშავება უნდა წარმოებდეს, როგორც წესი, კომპლექსურად სოფლის მეურნეობის საჭიროებებისათვის, ტორფის მექანიკური, ქიმიური და ბიოქიმიური გადაამუშავების პროდუქტების, აგრეთვე, სავაჟის მისაღებად.

ტორფის მცირე საბადოთა დამუშავება უნდა წარმოებდეს პირველ რიგში მოსახლეობის კომუნალურ-საყოფაცხოვრებო საჭიროებათა და სოფლის მეურნეობის საჭიროებათა დასაკმაყოფილებლად.

ტორფის საბადოთა დამუშავების დროს, ამ კოდექსის 48-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვის გარდა, დასამუშავებელ ფართობებზე უზრუნველყოფილ უნდა იქნეს ფსკერზედა (დაცვითი) ფენის შენარჩუნება ნორმატივების შესაბამისად.

ტორფის საბადოთა დამუშავება უნდა წარმოებდეს ისეთი ხერხებით, რომლებიც უზრუნველყოფენ დამუშავებული ფართობების გამოყენების შესაძლებლობას სოფლის, ტყის ან თევზის მეურნეობაში. აკრძალულია ტორფის მოპოვება კარიერული ხეცხით, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც წარმოებს ტორფის ნაჭრებად ამოღება მოსახლეობის კომუნალურ-საყოფაცხოვრებო საჭიროებისათვის.

მუხლი 50. სამთომომპოვებელ საწარმოთა ლიკვიდაცია და კონსერვაცია

სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის დამუშავების დამთავრების შემდეგ, აგრეთვე იმ შემთხვევებში, როცა ტექნიკურ-ეკონომიურ გაანგარიშებათა და სხვა დასაბუთებათა გამო საბადოს ან მისი ნაწილის შემდგომი დამუშავება მიზანშეწონილი აღარ არის ან შეუძლებელია, საბადოს დამუშავებელი სამთომომპოვებელი საწარმო, ან ამ საწარმოს შესაბამისი ნაწილი უნდა გაუქმდეს, ანდა მოხდეს მისი კონსერვაცია.

სამთომომპოვებელი საწარმოს სრული ან ნაწილობრივი ლიკვიდაციის ან კონსერვაციის დროს სამთოგამონამუშევრები და ჭაბურღილები მოყვანილ უნდა იქნეს ისეთ მდგომარეობაში, რომ უზრუნველყოფდეს მოსახლეობის უსაფრთხოებას, ბუნებრივი გარემოს, შენობათა და ნაგებობათა დაცვას, ხოლო კონსერვაციის დროს კი — საბადოს, სამთოგამონამუშევრებისა და ჭაბურღილების დაცვას კონსერვაციის მთელ პერიოდში. სამთომომპოვებელი საწარმოს ლიკვიდაციის დროს უნდა გადაწყდეს აგრეთვე საკითხი, შეიძლება თუ არა სამთოგამონამუშევრებისა და ჭაბურღილების გამოყენება სახალხო მეურნეობის სხვა მიზნებისათვის.

სამთომომპოვებელი საწარმოს ან მისი ნაწილის ლიკვიდაციისა და კონსერვაციის დროს მისი გეოლოგიური და მარკშეიდერული დოკუმენტაცია ივსება სამთო სამუშაოთა დამთავრების მომენტისათვის და დადგენილი წესით ბარდება შესაბამისად.

სამთომომპოვებელ საწარმოებში, რომლებიც სალიკვიდაციო ან საკონსერვაციო საწარმოებს ემიჯნება, უნდა განხორციელდეს სამთო სამუშაოთა უსაფრთხოების უზრუნველყოფის ღონისძიებები.

სამთომომპოვებელი საწარმოს ან მისი ნაწილის ლიკვიდაცია და კონსერვაცია ხდება სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებთან და სხვა დაინტერესებულ ორგანოებთან შეთანხმებით.

მუხლი 51. მოხალისეთა მიერ სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება

სასარგებლო წიაღისეულის საბადოებში ან მათს უბნებზე, რომელთა დამუშავება სამთომომპოვებელ საწარმოთა მიერ მიზანშეუწონელია, დაშვებული სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება მოხალისეთა პირადი შრომით.

მოხალისეთა არტელებს სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვება შეუძლიათ სამთომომპოვებელ საწარმოებთან დადებული ხელშეკრულებით მათთვის გამოყოფილი სამთო ნაკვეთების ფარგლებში, ხოლო ცალკეულ მოქალაქეებ — სამთომომპოვებელი საწარმოების მიერ გაცემული ნებართვის მოწმობით კონტროლი მოხალისეთა მიერ სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისადმი ეკისრებათ სამთომომპოვებელ საწარმოებს.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად იმ სასარგებლო წიაღისეულის ნუსხა, რომლის მოპოვება ნებადართული აქვთ მოხალისეებს და მოხალისეთა არტელის ტიპობრივი წესდება მტკიცდება სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით

მუხლი 52. წესი წიაღის გამოყენებისა იმ მიზნით, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან

წიაღის გამოყენება მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის და სხვა მიზნებისათვის, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, წარმოებს სპეციალური პროექტებით, რომლებიც მტკიცდება სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

პროექტებით გათვალისწინებული უნდა იყოს ღონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფენ შესაბამისად ჩამდინარე წყლების, მავნე ნივთიერებების, წარმოების ნარჩენებისა და სხვა ნივთიერებათა და მასალათა გაუფრთხილებას ან ზუსტად დადგენილ საზღვრებში მათს ლოკალიზაციას და მთის გამონამუშევრებში, დედამიწის ზედაპირზე და წყლის ობიექტებში მათი შეღწევის თავიდან აცილებას.

ამ მუხლის მოთხოვნათა დარღვევის შემთხვევებში წიაღში ჩამდინარე წყლების ჩაშვება, მავნე ნივთიერებებისა და წარმოების ნარჩენების ჩამარხვა, ნივთიერებებისა და მასალების მიწისქვეშა შენახვა უნდა შეზღუდონ, შეაჩერონ ან აკრძალონ სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებმა ან ამისათვის სპეციალურად უფლებამოსილმა სხვა სახელმწიფო ორგანოებმა.

ბ ა რ ი ვ

წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხოება

მუხლი 53. წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების უზრუნველყოფა

სამთომომპოვებელი საწარმოების, აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობების მშენებლობის, რეკონსტრუქციისა და ექსპლუატაციის დროს, რომლებაც

დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, გეოლოგიურ-სადაზვერვო და წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული სხვა სამუშაოების შესრულებისას უზრუნველყოფილი უნდა იყოს მუშაკებისა და მოსახლეობის უსაფრთხოება.

წიაღით მოსარგებლე საწარმოებში, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებში პასუხისმგებლობა უსაფრთხოების წესებისა და ნორმების დაცვის უზრუნველყოფისათვის ეკისრებათ მათს ხელმძღვანელებს; ისინი განსაზღვრვენ იმ პირობა წრეს, რომლებიც კონტროლს უწევენ საწარმოთა, ორგანიზაციათა და დაწესებულებათა სტრუქტურულ ქვედანაყოფებში უსაფრთხოების აღნიშნული წესებისა და ნორმების დაცვას.

მუხლი 54. წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების უზრუნველყოფის ძირითადი მოთხოვნები

წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა წარმოების დროს უზრუნველყოფილი უნდა იყოს:

1) მუშაკთა მიერ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების წესებისა და ნორმების შესწავლა და შესრულება, აგრეთვე ავარიების თავიდან აცილებისა და ლიკვიდაციის ღონისძიებათა დაგეგმვა და განხორციელება;

2) სამუშაოთა შეჩერება მუშაკთა სიცოცხლისათვის საშიშროების შექმნის შემთხვევაში, აღმიახნა გამოყვანა უსაფრთხო ადგილზე და საფრთხის ლიკვიდაციისათვის საჭირო ღონისძიებათა განხორციელება;

3) მანქანების, მოწყობილობისა და მასალების გამოყენება, რომლებიც აკმაყოფილებენ უსაფრთხოების წესებისა და ნორმების და სანიტარიული ნორმების მოთხოვნებს;

4) ფეთქებად ნივთიერებათა და ასაფეთქებელ საშუალებათა აღრიცხვა, სათანადო შენახვა და ხარჯვა, აგრეთვე მათი სწორი და უსაფრთხო გამოყენება;

5) უსაფრთხოების წესებით გათვალისწინებული ტექნიკური დოკუმენტაციის, მათ შორის სამთო სამუშაოთა გეგმების დროულად შევსება მონაცემებით, რომლებიც აზუსტებენ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების ზონის საზღვრებს და ავარიებს ლიკვიდაციის გეგმებს.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად დისციპლინის წესდებას განსაკუთრებით საშიშ მოწიქვეშა პირობებში მომუშავე პირთათვის ამტკიცებს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო.

მუხლი 55. სამთო სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების საგანგებო მოთხოვნები

სამინისტროები, უწყებები და მათი დაქვემდებარებული საწარმოები, ორგანიზაციები და დაწესებულებები, რომლებიც სამთო სამუშაოებს აწარმოებენ, მოვალენი არიან მეცნიერებისა და ტექნიკის თანამედროვე მიღწევების

გათვალისწინებით შეიმუშაონ და განახორციელონ სპეციალური კომპლექსური ორგანიზაციულ-ტექნიკური ღონისძიებები, რომლებიც ითვალისწინებენ მალაროს ატმოსფეროს შედგენილობის გაუმჯობესებას, სამთო სამუშაოთა წარმოების ტექნოლოგიისა და კოლექტიური და ინდივიდუალური დაცვის საშუალებების სრულყოფას და პროფესიული დაავადებების და საწარმოო ტრავმატიზმის თავიდან აცილებას.

სამთო სამუშაოებზე დასაქმებული მუშებისა და მოსამსახურეების ნორმალური ცხოველმოქმედებისა და უსაფრთხოების ყველაზე ხელსაყრელი პირობების უზრუნველყოფის მიზნით სამინისტროები და უწყებები, აგრეთვე სხვა დაინტერესებული ორგანოები მოვალენი არიან სისტემატურად სრულყოფდნენ უსაფრთხოების წესებსა და ნორმებს, სანიტარიულ წესებსა და ნორმებს.

აკრძალულია სამთო სამუშაოთა წარმოება, თუ მოქმედი სამთოგამონამუშევრების მალაროს ატმოსფეროში ჟანგბადის, მავნე და ფეთქებადი გაზებისა და მტვრის შემცველობა, აგრეთვე ჰაერის ტემპერატურა არ შეესაბამება უსაფრთხოების წესებისა და ნორმების, სანიტარიული წესებისა და ნორმების მოთხოვნებს.

სამთო და ასაფეთქებელ სამუშაოთა ხელმძღვანელობისათვის დაიშვებიან პირები, რომლებსაც აქვთ სათანადო სპეციალური განათლება, ასაფეთქებელ სამუშაოებზე დაიშვებიან მხოლოდ ის პირები, რომლებსაც აქვთ ასეთ სამუშაოთა წარმოების უფლება.

მუხლი 56. სამთო სამუშაოებზე დასაქმებულ პირთა მოვალეობები უსაფრთხოების წესებისა და ნორმების დაცვის საქმეში

სამთო სამუშაოებზე დასაქმებული პირები მოვალენი არიან:

1) შეასრულონ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების წესებისა და ნორმების მოთხოვნები;

2) სისტემატურად შეამოწმონ სამუშაო ადგილები და მოწყობილობები და მიიღონ ზომები უსაფრთხოების წესებისა და ნორმების გამოვლენილ დარღვევათა დაუყოვნებლივ აღმოფხვრისათვის;

3) სამუშაოებზე ყოფნისას ეცვათ სპეციალური ტანსაცმელი და ისარგებლონ ინდივიდუალური დაცვის საშუალებებით;

4) სამუშაოთა წარმოებისას არ გამოიყენონ ზეპირი, რომლებმაც შეიძლება ავარიის ან უბედური შემთხვევის საფრთხე შექმნან;

5) ავარიის საშიშროების შექმნისთანავე შეწყვიტონ სამუშაოები, დაუყოვნებლივ აცნობონ ეს სამუშაოთა ხელმძღვანელს და იმოქმედონ ზუსტად ავარიის ლიკვიდაციის გეგმის შესაბამისად.

მუხლი 57. სამთო-მაშველი სამსახური

საწარმოებს, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს, რომლებიც სამთო სამუშაოებს აწარმოებენ, დადგენილი წესით ემსახურებიან სამთო-მაშველი ნაწილები, ხოლო საბურღ სამუშაოთა მწარმოებლებს ნავთობისა და გაზის საბადოების დაზვერვა-დამუშავების დროს — გაზისა და ნავთობის ღია შადრე-

ვნების თავიდან აცილებისა და ლიკვიდაციის სამსახურები. ამ ნაწილებისა და სამსახურების დისლოკაციას განსაზღვრავენ შესაბამისი სამინისტროები და უწყებები სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებთან შეთანხმებით.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად დებულებები სამთო-მაშველი ნაწილებისა და ვაზისა და ნავთობის ღია შადრევნების თავიდან აცილებისა და ლიკვიდაციის სამსახურის შესახებ მტკიცდება სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით.

მშრომელთა დებუტატების ადგილობრივი საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები, აგრეთვე საწარმოები, ორგანიზაციები და დაწესებულებები, მათი უწყებრივი დაქვემდებარების მიუხედავად, მოვალენი არიან სამთომომპოვებელ საწარმოებში ავარიების დროს გამოყონ სატრანსპორტო საშუალებები, მასალები და მოწყობილობები, კავშირგაბმულობის საშუალებები და მედიკამენტები და გაუწიონ სხვა სახის დახმარება ავარიის ლიკვიდაციაში.

კ ა რ ი VI

წიაღის ღაცვა

მუხლი 58. ძირითადი მოთხოვნები წიაღის ღაცვის დარგში

სსრ კავშირში მთელი წიაღი დაცული უნდა იქნეს.

წიაღის ღაცვის დარგში ძირითადი მოთხოვნებია:

წიაღის სრული და კომპლექსური გეოლოგიური შესწავლის უზრუნველყოფა;

სარგებლობისათვის წიაღის ვაცემის დადგენილი წესის შესრულება და წიაღით თვითნებური სარგებლობის დაუშვებლობა;

წიაღიდან ძირითადი და მასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულისა და მათში შემავალი კომპონენტების მარაგის რაც შეიძლება სრულად ამოღება და რაციონალურად გამოყენება;

სასარგებლო წიაღისეულთა მარაგის შენარჩუნებაზე წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა მანერე გავლენის დაუშვებლობა;

სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დაცვა დატბორვისაგან, გაწყლიერებისაგან, ხანძრისა და სხვა ფაქტორებისაგან, რომლებიც აუარესებენ სასარგებლო წიაღისეულის ხარისხსა და საბადოს სამრეწველო ღირებულებას ან ართულებენ მის დამუშავებას;

სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობების დაუსაბუთებელი და თვითნებური განაშენიანების აღკვეთა და ამ ფართობების სხვა მიზნებისათვის გამოყენების დადგენილი წესის შესრულება;

ექსპლუატაციასა და კონსერვაციაში მყოფი სამთო გამონამუშევრებისა და კაბურღილების, აგრეთვე მიწისქვეშა ნაგებობების დაცულობაზე წიაღის გამოყენებასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა მანერე გავლენის თავიდან აცილება;

წილის გატუქყიანების თავიდან აცილება ნავთობის, გაზის და სხვა მრეწველობისა და მასალების მიწისქვეშა შენახვის, მავნე ნივთიერებებისა და წარმოების ნარჩენების ჩამარხვის, ჩამდინარე წყლების ჩაშვების დროს.

მუხლი 59. წილით სარგებლობის შეზღუდვა, შეჩერება ან აკრძალვა

ამ კოდექსის 58-ე მუხლის მოთხოვნების დარღვევის შემთხვევაში სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებს ან სხვა ამისათვის სპეციალურად უფლებამოსილ სახელმწიფო ორგანოებს შეუძლიათ წილით სარგებლობა შეზღუდონ, შეაჩერონ ან აკრძალონ სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მუხლი 60. წილით მოსარგებლეთა წახალისების ღონისძიებანი

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წილის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად, სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით შეიძლება დადგინდეს წილით მოსარგებლეთა მატერიალური და მორალური წახალისების ღონისძიებანი, რომლებიც სტიმულს მისცემენ წილით სარგებლობის გაუმჯობესებისა და მისი დაცვის გაძლიერების ღონისძიებთა განხორციელებას.

მუხლი 61. სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობების განაშენიანების პირობები

აკრძალულია დასახლებული პუნქტების, სამრეწველო კომპლექსებისა და სახალხო მეურნეობის სხვა ობიექტების დაპროექტება და მშენებლობა შესაბამისი ტერიტორიული გეოლოგიური ორგანიზაციისაგან მონაცემების მიღებამდე იმის შესახებ, რომ მომავალი განაშენიანების უბანში არ არის სასარგებლო წიაღისეული.

გამონაკლის შემთხვევაში სასარგებლო წიაღისეულის (გარდა საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულისა) განლაგების ფართობების განაშენიანება, აგრეთვე მათი განლაგების ადგილებში მიწისქვეშა ნაგებობების მოთავსება, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, შეიძლება მხოლოდ სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებთან შეთანხმებით. ამასთან, გათვალისწინებულ და განხორციელებულ უნდა იქნეს სამშენებლო და სხვა ღონისძიებები, რომლებიც უზრუნველყოფენ წილიდან სასარგებლო წიაღისეულის ამოღების შესაძლებლობას.

მუხლი 62. საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობების განაშენიანების წესი

საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობების განაშენიანება, აგრეთვე მათი განლაგების ადგილებში ისეთი პიწისქვეშა ნაგებობების მოთავსება, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარ-

გებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან, დაიშვება მხოლოდ გამონაკლის შემთხვევებში, საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ დადგენილი წესით.

მუხლი 63. განსაკუთრებული მეცნიერული ან კულტურული მნიშვნელობის მქონე წიაღის უბნების დაცვა

იშვიათი გეოლოგიური გაშიშვლებები, მინერალოგიური წარმონაქმნები, პალეონტოლოგიური ობიექტები და წიაღის სხვა უბნები, რომლებსაც განსაკუთრებული მეცნიერული ან კულტურული მნიშვნელობა აქვთ, შეიძლება დადგენილი წესით ნაკრძალად ან ბუნებისა თუ კულტურის ძეგლებად გამოცხადდეს. ყოველგვარი საქმიანობა, რომელიც ხელს უშლის აღნიშნული ნაკრძალების და ძეგლების დაცვას, აკრძალულია.

თუ წიაღით სარგებლობის დროს აღმოჩნდა იშვიათი გეოლოგიური გაშიშვლებები და მინერალოგიური წარმონაქმნები, მეტეორიტები, პალეონტოლოგიური, არქეოლოგიური და სხვა ობიექტები, რომლებიც საინტერესოა მეცნიერებისა და კულტურისათვის, წიაღით მოსარგებლენი მოვალენი არიან შეაჩერონ სამუშაოები შესაბამის უბანზე და ეს აცნობონ დაინტერესებულ სახელმწიფო ორგანოებს.

მუხლი 64. საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მოქალაქეთა მონაწილეობა წიაღის დაცვისა და მისი რაციონალურად გამოყენების ღონისძიებათა განხორციელებაში

პროფესიული კავშირები, ახალგაზრდობის ორგანიზაციები, ბუნების დაცვის საზოგადოება, სამეცნიერო საზოგადოებები და სხვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციები, აგრეთვე მოქალაქეები ხელს უწყობენ სახელმწიფო ორგანოებს წიაღის დაცვისა და მისი რაციონალურად გამოყენების ღონისძიებათა განხორციელებაში.

საზოგადოებრივი ორგანიზაციები მონაწილეობენ საქმიანობაში, რომლის მიზანია წიაღის დაცვისა და მისი რაციონალურად გამოყენების უზრუნველყოფა, მათი წესდებების, დებულებების, სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად.

სახელმწიფო ორგანოებს წიაღის დაცვისა და მისი რაციონალურად გამოყენების ღონისძიებათა განხორციელებაში ხელს უწყობენ მოქალაქეები აუცილებელ სამუშაოებში უშუალო მონაწილეობით, წიაღის დაცვისა და მისი რაციონალურად გამოყენების გაუმჯობესების შესახებ წინადადებების შეტანით და წიაღის დაცვისა და გამოყენების წესების მათთვის ცნობილ დარღვევათა შეტყობინებით.

სახელმწიფო ორგანოები მოვალენი არიან ყოველმხრივ გაითვალისწინონ საზოგადოებრივ ორგანიზაციათა და მოქალაქეთა წინადადებები წიაღის დაცვისა და მისი რაციონალურად გამოყენების ღონისძიებათა განხორციელების დროს.

კ ვ რ ი VII

სახელმწიფო აღრიცხვა სასარგებლო წიაღისეულის მარაგისა და საბადოებისა, აგრეთვე ისეთი სარგებლოებისათვის გადაცემული წიაღის უზენაისა, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოკოვებასთან

მუხლი 65. სასარგებლო წიაღისეულის მარაგისა და საბადოების სახელმწიფო აღრიცხვა

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად სასარგებლო წიაღისეულის მარაგი და საბადოები, აგრეთვე სასარგებლო წიაღისეულის გამოვლინება ექვემდებარება სახელმწიფო აღრიცხვას სსრ კავშირისათვის ერთიანი სისტემებით.

წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოების დაეგმვისა და სამთომომპოვებელი მრეწველობის საწარმოების განლაგების უზრუნველყოფის, სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა რაციონალური, კომპლექსური გამოყენების მიზნით, აგრეთვე სხვა სახალხო-სამეურნეო ამოცანათა გადასაწყვეტად აწარმოებენ სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა სახელმწიფო კადასტრს და აღგენ სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის სახელმწიფო ბალანსებს.

მუხლი 66. სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა სახელმწიფო კადასტრი

სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა სახელმწიფო კადასტრი უნდა შეიცავდეს ცნობებს თითოეული საბადოს შესახებ, რომლებიც ახასიათებს ძირითადი და მასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის და მასში შემავალი კომპონენტების რაოდენობასა და ხარისხს, საბადოს დამუშავების სამთო-ტექნიკურ, ჰიდროგეოლოგიურ და სხვა პირობებს და იძლევა მის გეოლოგიურ-ეკონომიურ შეფასებას. კადასტრი უნდა შეიცავდეს აგრეთვე ცნობებს სასარგებლო წიაღისეულის თითოეული გამოვლინების შესახებ.

მუხლი 67. სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის სახელმწიფო ბალანსები

სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის სახელმწიფო ბალანსები უნდა შეიცავდნენ ცნობებს სამრეწველო მნიშვნელობის მქონე საბადოებში სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის რაოდენობის, ხარისხისა და შესწავლის დონის, მისი განლაგების, სამრეწველო ათვისების დონის, მოპოვების, დანაკარგებისა და სასარგებლო წიაღისეულის გამოკვლეული მარაგით მრეწველობის უზრუნველყოფის შესახებ.

მუხლი 68. სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის დამტკიცება

გამოკვლეული საბადოების სასარგებლო წიაღისეულის მარაგს, აგრეთვე საბადოთა დამუშავების პროცესში დამატებით გამოკვლეული სასარგებლო

წილისეულის მარაგს ამტკიცებენ ამისათვის სპეციალურად უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოები სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

მარაგის დამტკიცებისას ირვევეა სასარგებლო წილისეულის გამოკვეთული მარაგის უტყუარობა, რაოდენობა და ხარისხი, საბადოს განლაგების პირობები, შესწავლის დონე, სახალხო-სამეურნეო მნიშვნელობა და სამრეწველო ათვისებისათვის მზადყოფნა.

მუხლი 69. სასარგებლო წილისეულის საბალანსო მარაგის ჩამოწერა

მოპოვებული სასარგებლო წილისეული, აგრეთვე სასარგებლო წილისეულის მარაგი, რომელმაც დაკარგა სამრეწველო მნიშვნელობა, გაიბნა მოპოვების პროცესში, არ დადასტურდა შემდგომი გეოლოგიურ-სადაზვერვო სამუშაოებისა ან საბადოს დამუშავების დროს, უნდა ჩამოიწეროს სასარგებლო წილისეულის სახელმწიფო ბალანსიდან სსრ კავშირის კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

სამთომომპოვებელი საწარმოს აღრიცხვიდან იმ სასარგებლო წილისეულის საბალანსო მარაგის ჩამოწერა, რომელმაც დაკარგა სამრეწველო მნიშვნელობა, გაიბნა მოპოვების პროცესში ან არ დადასტურდა შემდგომი გეოლოგიურ-სადაზვერვო სამუშაოების ჩატარებისას ან საბადოს დამუშავების დროს, წარმოებს სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებთან შეთანხმებით.

მუხლი 70. ისეთი სარგებლობისათვის გადაცემული წიაღის უბნების სახელმწიფო აღრიცხვა, რომელიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წილისეულის მოპოვებასთან

წიაღის უბნები, რომლებიც გადაცემულია მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობისა და ექსპლუატაციისათვის და სხვა ისეთი მიზნებისათვის, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წილისეულის მოპოვებასთან, ექვემდებარება სახელმწიფო აღრიცხვას სსრ კავშირისათვის ერთიანი სისტემებით.

ბ ა რ ი VIII

ზედამხედველობა და კონტროლი წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი და წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი

მუხლი 71. წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობისა და კონტროლის ამოცანები

წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობისა და კონტროლის ამოცანაა უზრუნველყოს ყველა სამინისტროს, უწყების, საწარმოს, ორგანიზაციის, დაწესებულებისა და მოქალაქის მიერ წიაღით სარგებლობის დადგენილი წესის დაცვა, წიაღის დაცვის, წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების, მოსახლეობაზე, ბუნებრივ გარემოზე, შენობებსა და ნაგებობებზე მათი მავნე გავლენის თავიდან აცილე-

ბისა და აღმოფხვრის მოვალეობათა შესრულება, სასარგებლო წიაღისეულის მარაგისა და საბადოების სახელმწიფო აღრიცხვის წარმოების წესების, აგრეთვე წიაღის კანონმდებლობით დადგენილი სხვა წესებისა და ნორმების დაცვა

მუხლი 72. წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი სახელმწიფო კონტროლის ამოცანები

წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი სახელმწიფო კონტროლის ამოცანაა უზრუნველყოს გეოლოგიური აგეგმვის წარმოების, საძიებო, სადაზვერვო, ჰიდროგეოლოგიური, საინჟინრო-გეოლოგიური, გეოფიზიკური; გეოქიმიური და წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სხვა სამუშაოების წარმოების დადგენილი წესის დაცვა და ეფექტანობა, რომლებსაც ასრულებენ საწარმოები, ორგანიზაციები და დაწესებულებები, მათი საუწყებო დაქვემდებარების მიუხედავად.

მუხლი 73. ორგანოები, რომლებიც ახორციელებენ სახელმწიფო ზედამხედველობასა და კონტროლს წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი და წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი

წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობას (სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობას) და წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი სახელმწიფო კონტროლს (სახელმწიფო გეოლოგიურ კონტროლს) ახორციელებენ ამისათვის სპეციალურად უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანოები.

მშრომელთა დეპუტატების საბჭოები და მათი აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანოები წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგში სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებენ სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 74. წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი სახელმწიფო ზედამხედველობის განხორციელება

სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოები ამოწმებენ:

- 1) სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავების სისწორეს და წიაღის დაცვის მოთხოვნათა შესრულებას;
- 2) სამთომომპოვებელ საწარმოთა მიერ სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის აღრიცხვის დადგენილი წესის დაცვას, მისი ჩამოწერის სისწორეს და დროულობას;
- 3) წიაღით სარგებლობის დროს სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების წესებისა და ნორმების დაცვას;
- 4) იმ ღონისძიებათა განხორციელების სისწორესა და დროულობას, რომლებიც უზრუნველყოფენ მოსახლეობის უსაფრთხოებას, ბუნებრივი გარემოს,

შენობებისა და ნაგებობების, მოქმედი და დაკონსერვებული სამთო გამოსაშვებ შევრებისა და ქაბურღილების დაცვას წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა მავნე გავლენისაგან;

5) სამთო გამონამუშევრებში, მიწის ზედაპირზე და წყლის ობიექტებში ნავთობის, გაზისა და მიწისქვეშ დასაცავად შენახული სხვა ნივთიერებებისა და მასალების, წიაღში ჩაშვებული ჩამდინარე წყლების, წიაღში ჩამარხული მავნე ნივთიერებებისა და წარმოების ნარჩენების გაჟონვის თავიდან აცილების მოთხოვნათა დაცვას;

6) სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა დამუშავების დროს გეოლოგიური და მარკშიდერულ სამუშაოთა წარმოების წესების დაცვას.

სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებს შეიძლება დაეკისროთ წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი ზედამხედველობის სხვა ფუნქციებიც.

მუხლი 75. სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოების უფლებები

სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებს უფლება აქვთ:

შეაჩერონ წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული სამუშაოები იმ შემთხვევებში, თუ დარღვეულია სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების წესები და ნორმები და წიაღის დაცვის წესები;

შეწყვიტონ წიაღით თვითნებური სარგებლობა და სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობზე თვითნებური მშენებლობა;

წიაღით მოსარგებლე საწარმოებს, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს მისცენ შესრულებისათვის სავალდებულო მითითებები სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოებისა და წიაღის დაცვის წესებისა და ნორმების დარღვევების აღმოსაფხვრელად;

დადგენილი წესით გამოიძიონ წიაღით სარგებლობის დროს ავარიების და საწარმოო ტრავმატიზმის შემთხვევების გარემოებები და მიზეზები და გამოძიების შედეგების მიხედვით მიიღონ გადაწყვეტილებები, რომელთა შესრულება სავალდებულოა შესაბამის საწარმოთა, ორგანიზაციათა და დაწესებულებათა ხელმძღვანელებისათვის.

სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოებს შეიძლება მიენიჭოთ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოებისა და წიაღის დაცვის წესებისა და ნორმების დარღვევების აღკვეთისა და თავიდან აცილების სხვა უფლებებიც.

მუხლი 76. წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებისადმი სახელმწიფო კონტროლის განხორციელება

სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოები ამოწმებენ წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა მიმართულებას, მეთოდოლოგიას, კომპლექსურობასა და ხარისხს.

მუხლი 77. სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოების უფლებები

სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოებს უფლება აქვთ: მისცენ შესასრულებლად სავალდებულო მითითებები წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოების დროს ნაკლოვანებათა და დარღვევათა აღმოფხვრის შესახებ;

შეანერონ წიაღის გეოლოგიური შესწავლისათვის წარმოებული სამუშაოები, თუ ისინი არ შეესაბამება დამტკიცებულ პროექტებს ან ხორციელდება სახელმწიფო რეგისტრაციაში გაუტარებლად, აგრეთვე ამ სამუშაოთა წარმოების განმსაზღვრელი წესებისა და ნორმების დარღვევის შემთხვევაში.

სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოებს შეიძლება მიენიჭოთ წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოების წესებისა და ნორმების დარღვევათა აღკვეთისა და თავიდან აცილების სხვა უფლებებიც.

მუხლი 78. საუწყებო კონტროლი წიაღის გამოყენებისა და დაცვისადმი

წიაღით სარგებლობის დადგენილი წესის დაცვას, წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოებას, წიაღის დაცვის მოთხოვნათა შესრულებას, ძირითადი და მასთან ერთად განლაგებული სასარგებლო წიაღისეულისა და მასში შემავალი კომპონენტების სრული ამოღების უზრუნველყოფას, მათ შორის მინერალური ნედლეულის გამდიდრებისა და გადამუშავების დროს, წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების მოთხოვნათა შესრულებას, მოსახლეობის უსაფრთხოების, ბუნებრივი გარემოს, შენობებისა და ნაგებობების დაცვის უზრუნველყოფის ღონისძიებების განხორციელებას, სასარგებლო წიაღისეულის მარაგისა და საბადოების აღრიცხვის წესების, აგრეთვე წიაღის კანონმდებლობით დადგენილი სხვა წესებისა და ნორმების დაცვას საუწყებო კონტროლს უწევენ ორგანოები, რომელთა გამგებლობაშია წიაღით მოსარგებლე საწარმოები, ორგანიზაციები და დაწესებულებები.

კონტროლს სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა სწორად დამუშავებისადმი ახორციელებენ სამარკჟეიდერო, გეოლოგიური და სხვა სამსახურები.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად ტიპობრივ დებულებებს სამარკჟეიდერო და გეოლოგიური სამსახურების შესახებ ამტკიცებს სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭო.

კ ა რ ი IX

წიაღით სარგებლობის საკითხებთან დაკავშირებული დავის გადაწყვეტის წესი

მუხლი 79. დავის გადაწყვეტის წესი

საწარმოთა, ორგანიზაციათა, დაწესებულებათა და მოქალაქეთა შორის დავას წიაღით სარგებლობის საკითხებზე შესაბამისად წყვეტენ მშრომელთა დე-

პუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტები, სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოები, სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოები და ამისათვის უფლებამოსილი სხვა სახელმწიფო ორგანოები სსრ კავშირის კანონმდებლობით, ამ კოდექსით და საქართველოს სსრ სხვა კანონმდებლობით დადგენილი წესის შესაბამისად.

მუხლი 80. მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების კომპეტენცია წიაღით სარგებლობის საკითხებთან დაკავშირებული დავის გადაწყვეტისას

მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების აღმასრულებელი კომიტეტების გამგებლობას განეკუთვნება საყოველთაოდ გავრცელებული სასარგებლო წიაღისეულისა და ტორფის მოპოვებასთან დაკავშირებით საწარმოებსა, ორგანიზაციებსა, დაწესებულებებსა და მოქალაქეებს შორის წიაღით სარგებლობის საკითხებზე, აგრეთვე ამ კოდექსის 28-ე მუხლით გათვალისწინებულ საკითხებზე წამოჭრილი დავის გადაწყვეტა.

დავას იმ მხარეთა შორის, რომლებიც იმყოფებიან ორ ან მეტ რაიონში (ქალაქში) სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის, აჭარის ასსრ, აფხაზეთის ასსრ ტერიტორიაზე ან საქართველოს სსრ იმ ტერიტორიაზე, რომელიც არ შედის ავტონომიური ოლქისა და ავტონომიური რესპუბლიკის შემადგენლობაში, წყვეტს ერთ-ერთი რაიონის (ქალაქის) მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი შესაბამისად სამხრეთ ოსეთის მშრომელთა დეპუტატების საოლქო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტის, აჭარის ასსრ მინისტრთა საბჭოს, აფხაზეთის ასსრ მინისტრთა საბჭოს ან საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დავალებით. დავას იმ მხარეთა შორის, რომელთაგან ერთი ავტონომიური ოლქის ან ავტონომიური რესპუბლიკის ტერიტორიაზე იმყოფება, ხოლო მეორე საქართველოს სსრ იმ ტერიტორიაზე, რომელიც არ შედის ავტონომიური რესპუბლიკის და ავტონომიური ოლქის შემადგენლობაში. წყვეტს ერთ-ერთი რაიონის (ქალაქის) მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს დავალებით.

მუხლი 81. სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოთა კომპეტენცია წიაღით სარგებლობის საკითხებთან დაკავშირებული დავის გადაწყვეტისას

სახელმწიფო სამთო ზედამხედველობის ორგანოთა გამგებლობას განეკუთვნება საწარმოებსა, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს შორის დავის გადაწყვეტა სასარგებლო წიაღისეულის (გარდა საყოველთაოდ გავრცელებული წიაღისეულისა) მოპოვებასთან დაკავშირებით წიაღით სარგებლობის საკითხებზე, აგრეთვე წიაღით იმ მიზნებით სარგებლობის საკითხებზე, რომლებიც არ არის დაკავშირებული სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან.

მუხლი 82. სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოების კომპეტენცია წიაღით სარგებლობის საკითხებთან დაკავშირებული დავის გადაწყვეტის საქმეში

სახელმწიფო გეოლოგიური კონტროლის ორგანოების გამგებლობას განეკუთვნება წიაღის გეოლოგიურ შესწავლასთან დაკავშირებით წიაღით სარგებლობის საკითხებზე საწარმოებს, ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს შორის წამოჭრილი დავის გადაწყვეტა.

მუხლი 83. წიაღით სარგებლობის საკითხებთან დაკავშირებული დავის განხილვის წესი

წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული დავა განიხილება ერთ-ერთი მხარის განცხადებით ან იმ ორგანოს ინიციატივით, რომელიც უფლებამოსილია გადაწყვიტოს დავა.

დავის გადასაწყვეტად მასალების მომზადების მიზნით მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტებს შეუძლიათ საჭირო შემთხვევაში შექმნან კომისიები მშრომელთა დეპუტატების რაიონული (საქალაქო) საბჭოების დეპუტატებისაგან, დავაში მონაწილე საწარმოების, ორგანიზაციებისა და დაწესებულებების წარმომადგენელთა, აგრეთვე წიაღის გამოყენებისა და დაცვის დარგის სპეციალისტებისაგან.

დავის განხილვის შედეგების გამო მიღებული უნდა იქნეს გადაწყვეტილება, რომელიც გაითვალისწინებს მისი შესრულების წესს და წიაღით მოსარგებლის დარღვეული უფლების აღდგენის ღონისძიებებს.

მუხლი 84. წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული ქონებრივი დავის განხილვის წესი

წიაღით სარგებლობასთან დაკავშირებული ქონებრივი დავის განხილვა ხდება სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

ბ ა რ ი X

პასუხისმგებლობა წიაღის კანონმდებლობის დარღვევისათვის

მუხლი 85. წიაღის სახელმწიფო საკუთრების უფლების დამრღვევ გარიგებათა ბათილობა

გარიგებანი, რომლებიც აშკარა თუ ფარული ფორმით არღვევენ წიაღის სახელმწიფო საკუთრების უფლებას, ბათილია.

მუხლი 86. პასუხისმგებლობა წიაღის კანონმდებლობის დარღვევისათვის

იმ პირობით, რომლებსაც ბრალი მიუძღვით იმაში, რომ დადეს ამ კოდექსის 35-ე მუხლში აღნიშნული გარიგებები, აგრეთვე:

თვითნებურად გამოიყენეს წიაღი;

დაარღვიეს წიაღის გეოლოგიური შესწავლის სამუშაოთა წარმოების წესები და მოთხოვნები, რასაც მოჰყვა სასარგებლო წიაღისეულის გამოკვლეული მარაგისა ან სამთომომპოვებელ საწარმოთა, აგრეთვე იმ მიწისქვეშა ნაგებობათა მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პირობების მცდარი შეფასება, რომლებიც დაკავშირებული არ არის სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებასთან;

შერჩევით დაამუშავეს საბადოთა მდიდარი უბნები, რასაც მოჰყვა სასარგებლო წიაღისეულის საბალანსო მარაგის უსაფუძვლო დანაკარგები; დაუშვეს ზენორმატიული დანაკარგები და ზენორმატიული გაღარიბება სასარგებლო წიაღისეულის მოპოვებისას, სასარგებლო წიაღისეულის საბადოთა გაფუჭება და სასარგებლო წიაღისეულის მარაგის რაციონალური გამოყენების მოთხოვნათა სხვა დარღვევები;

თვითნებურად გაანაშენიანეს სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობები;

დაარღვიეს წიაღის სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა უსაფრთხო წარმოების წესები და ნორმები;

არ შეასრულეს წიაღის დაცვის წესები, აგრეთვე წიაღის სარგებლობასთან დაკავშირებულ სამუშაოთა მანერ ვავლენისაგან ბუნებრივი გარემოს, შენობებისა და ნაგებობების დაცვის მოთხოვნები;

მოსპეს ან დააზიანეს მიწისქვეშა წყლებზე დაკვირვების სარეჟიმო ჰაბურდილები, აგრეთვე მარკშიდერული და გეოდეზიური ნიშნები;

დაკარგეს მარკშიდერული ან გეოლოგიური დოკუმენტაცია, აგრეთვე სასარგებლო წიაღისეულის სინჯების დუბლიკატები. და კერძო, რომლებიც აუცილებელია წიაღის შემდგომი გეოლოგიური შესწავლისა და საბადოს დამუშავების დროს;

არ შეასრულეს ლიკვიდირებული ან დაკონსერვებული სამთო გამონამუშევრებისა და ჰაბურდილების ისეთ მდგომარეობაში მოყვანის მოთხოვნები, რომლებიც უზრუნველყოფენ მოსახლეობის უსაფრთხოებას, აგრეთვე კონსერვაციის დროს საბადოების, სამთო გამონამუშევრებისა და ჰაბურდილების დაცვის მოთხოვნები, —

ეკისრებათ სისხლის სამართლის, ადმინისტრაციული ან სხვა პასუხისმგებლობა სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობის შესაბამისად.

სსრ კავშირისა და მოკავშირე რესპუბლიკების წიაღის კანონმდებლობის საფუძვლების შესაბამისად სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობით შეიძლება დაწესდეს პასუხისმგებლობა წიაღის კანონმდებლობის სხვა დარღვევებისათვისაც.

მუხლი 87. დისციპლინური და საზოგადოებრივი ზემოქმედების ზომების გამოყენება

იმ მუშაკების მიმართ, რომლებიც არ იცავენ წიაღის რაციონალურად გამოყენებისა და დაცვის წესებს ან არღვევენ სხვა წიაღით მოსარგებლეთა კანონით დაცულ უფლებებს, გამოიყენება დისციპლინური და საზოგადოებრივი ზემოქმედების ზომები დადგენილი წესით.

მუხლი 88. წიაღით თვითნებური სარგებლობისა და სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობების თვითნებური განაშენიანების შეწყვეტა

წიაღით თვითნებური სარგებლობა და სასარგებლო წიაღისეულის განლაგების ფართობებს თვითნებური განაშენიანება წყდება გაწეული ხარჯების აუნაზღაურებლად.

მუხლი 89. ზარალის ანაზღაურება

საწარმოები, ორგანიზაციები, დაწესებულებები და მოქალაქენი მოვალენი არიან ანაზღაურონ წიაღის კანონმდებლობის დარღვევით გამოწვეული ზარალი იმ ოდენობით და იმ წესით, რომელსაც ადგენს სსრ კავშირისა და საქართველოს სსრ კანონმდებლობა. თანამდებობის პირებს და სხვა მუშაკებს, რომელთა ბრალად საწარმო, ორგანიზაციამ და დაწესებულებამ გასწია ზარალის ანაზღაურებასთან დაკავშირებული ხარჯები, ეკისრებათ მატერიალური პასუხისმგებლობა დადგენილი წესით.

ბ ა რ ი XI

საერთაშორისო ხელშეკრულებები და შეთანხმებები

მუხლი 90. საერთაშორისო ხელშეკრულებები და შეთანხმებები

თუ საერთაშორისო ხელშეკრულებით ან საერთაშორისო შეთანხმებით, რომელშიც მონაწილეობენ სსრ კავშირი ან საქართველოს სსრ, დადგენილია სსრ კავშირის ან საქართველოს სსრ წიაღის კანონმდებლობისაგან განსხვავებული წესები, მაშინ გამოიყენება საერთაშორისო ხელშეკრულების ან საერთაშორისო შეთანხმების წესები.

განყოფილება მეორე

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

200 ამხ. ა. მ. მაჭუბინის მედლით „საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვაში წარჩინებული სამსახურისათვის“ დაჯილდოების შესახებ

საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვაში აქტიური მონაწილეობისათვის სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სახელით რიგითი ალექსანდრე მიხეილის ძე მაჭუბინი დაჯილდოვდეს მედლით „საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვაში წარჩინებული სამსახურისათვის“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 17 ნოემბერი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

201 ამხ. ა. ი. მენაბდიშვილის მედლით „წყალწაღებულთა გადარჩენისათვის“ დაჯილდოების შესახებ

წყალწაღებულთა გადარჩენისას გამბედაობის, მამაცობისა და თავგანწირვისათვის სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის სახელით საქართველოს სსრ ვაჭრობის სამინისტროს „გორივაჭრობის“ სექციის გამგე ამირან ივანეს ძე მენაბდიშვილი დაჯილდოვდეს მედლით „წყალწაღებულთა გადარჩენისათვის“.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 17 ნოემბერი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

202 საქართველოში რუსული მუსიკის ფესტივალის მონაწილეების საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

1976 წლის ოქტომბერ-ნოემბერში საქართველოში რუსული მუსიკის ფესტივალის წარმატებით ჩატარებასთან დაკავშირებით, დაჯილდოვდნენ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით:

ა. ა. იურლოვის სახელობის შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი რესპუბლიკური სახელმწიფო აკადემიური რუსული საგუნდო კაპელა.

რუსეთის საბჭოთა ფედერაციული რესპუბლიკის კულტურის სამინისტროს მოსკოვის სახელმწიფო საგუნდო სასწავლებლის ვაჟთა გუნდი

მოსკოვის კამერული მუსიკალური თეატრი

მოსკოვის სახელმწიფო სიმფონიური ორკესტრი

მ. ი. გლინკას სახელობის სახელმწიფო სიმებიანი კვარტეტი.

ვლადისლავ გერმანეს ძე ავაფონიკოვი — კომპოზიტორი.

ვერონიკა ბორისის ასული დუდაროვა — მოსკოვის სახელმწიფო სიმფონიური ორკესტრის სამხატვრო ხელმძღვანელი და მთავარი დირიჟორი.

ბორის ალექსანდრეს ძე პოკროვსკი — მოსკოვის კამერული მუსიკალური თეატრის მთავარი რეჟისორი.

ვიქტორ სერგის ძე პოპოვი — მოსკოვის სახელმწიფო საგუნდო სასწავლებლის ვაჟთა გუნდის დირიჟორი.

ინოკენტი ევგენის ძე პოპოვი — ჟურნალ „მუსიკალური ცხოვრების“ მთავარი რედაქტორი.

იური ვლადიმერის ძე უზოვი — ა. ა. იურლოვის სახელობის შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი, რესპუბლიკური სახელმწიფო აკადემიური რუსული საგუნდო კაპელის სამხატვრო ხელმძღვანელი და მთავარი დირიჟორი.

ოსკარ ბორისის ძე ფელცმანი — კომპოზიტორი.

ალექსანდრე გიორგის ძე ფლიარკოვსკი — კომპოზიტორი.

იან აბრამის ძე ფრენკელი — კომპოზიტორი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრეზიდუმიისა

203 ამხ. რ. კ. ებრაღიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრეზიდუმიის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

პარტიულ და საბჭოთა ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების ორმოცდაათ წელთან დაკავშირებით, ლანჩხუთის რაიონის მშრომელთა დეპუტატების საბჭოს აღმასკომის თავმჯდომარე ამხ. რევაზ კალისტრატეს ძე ებრაღიძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმიის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმიის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმიის მდივანი თ. ლაშაბარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 10 ნოემბერი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრეზიდუმიისა

204 ამხ. ვ. ბ. კორკოტაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრეზიდუმიის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

საბჭოთა და სამეურნეო ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების ორმოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ სოციალური უზრუნველყოფის სამინისტროს სამმართველოს უფროსი ამხ. ვაჟა გიორგის ძე კორკოტაშვილი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმიის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმიის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდუმიის მდივანი თ. ლაშაბარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 10 ნოემბერი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრეზიდუმიისა

205 პროფესორ ლ. ბ. მახათაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს კრეზიდუმიის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ხანგრძლივი და ნაყოფიერი სამეცნიერო-პედაგოგიური მოღვაწეობისათვის, დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ მეც-

ნეირების დამსახურებული მოღვაწე, თბილისის სატყეო ინსტიტუტის განყოფილების გამგე, პროფესორი ლუარსაბ ბორისის ძე მახათაძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 10 ნოემბერი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

206 ამხ. ო. გ. გვანარიას საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

საპროექტო და სამეურნეო ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების ორმოცდაათ წელთან დაკავშირებით, სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება „ელვას“ გენერალური დირექტორი ამხ. ოთარ გიორგის ძე გვანარია დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 17 ნოემბერი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

207 სამხედრო მოსამსახურეთა ჯგუფის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

მშრომელთა სამხედრო-პატრიოტულ აღზრდაში აქტიური მონაწილეობისათვის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოვდნენ:

პეტრე ალექსანდრეს ძე ივანჩიშინი, გენერალ-მაიორი.
ევგენი ვასილის ძე ხიმონოვი, პოლკოვნიკი.
ვლადიმერ გაბრიელის ძე კალინინი, პოლკოვნიკი.
კარლო ილიას ძე უბილავა, პოლკოვნიკი.

იური პავლეს ძე ვერასიმოვი, პოდპოლკოვნიკი.
 ვლადიმერ ნიკოლოზის ძე ზასლონოვი, კაპიტანი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 25 ნოემბერი

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

208 ლენინის ორდენოსანი და შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი ევგენი ვახტანგოვის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ქ. თბილისში 1976 წლის ნოემბერში გასტროლების წარმატებით ჩატარებისათვის ლენინის ორდენოსანი და შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი ევგენი ვახტანგოვის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 26 ნოემბერი.

ბრძანებულება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

209 ლენინის ორდენოსანი და შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი ევგენი ვახტანგოვის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის მუშაკების საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ქ. თბილისში 1976 წლის ნოემბერში გასტროლების წარმატებით ჩატარებისათვის ლენინის ორდენოსანი და შრომის წითელი დროშის ორდენოსანი ევგენი ვახტანგოვის სახელობის სახელმწიფო აკადემიური თეატრის მუშაკები დაჯილდოვდნენ საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით:

იულია კონსტანტინეს ასული ბორისოვა — თეატრის მსახიობი.

ალექსანდრე კონსტანტინეს ძე გრაფე — თეატრის მსახიობი.

ნიკოლოზ ოლიშპის ძე გრიცენკო — თეატრის მსახიობი.

სერგეი პეტრეს ძე კანტური — თეატრის დირექტორის მოადგილე

ვლადიმერ ნიკოლოზის ძე კოვალი — თეატრის მსახიობი.
 ვასილ სიმონის ძე ლანოვოი — თეატრის მსახიობი.
 ლიუდმილა ვასილის ასული მაქსაკოვა — თეატრის მსახიობი.
 ეგგენი ზუბენის ძე სიმონოვი — თეატრის მთავარი რეჟისორი.
 იური ვასილის ძე იაკოვლევია — თეატრის მსახიობი.
 მიხეილ ალექსანდრეს ძე ულიანოვი — თეატრის მსახიობი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 26 ნოემბერი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

210 საზღვარგარეთის ქვეყნებთან მეგობრობისა და კულტურული ურთიერთობის საქართველოს საზოგადოების საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

საზღვარგარეთის ქვეყნებთან მეგობრობისა და კულტურული ურთიერთობის განმტკიცების საქმეში დამსახურებისათვის, დაარსების ოცდაათ წლისთან დაკავშირებით, საზღვარგარეთის ქვეყნებთან მეგობრობისა და კულტურული ურთიერთობის საქართველოს საზოგადოება დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 30 ნოემბერი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

211 კომტ მ. ო. ვარშანიძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, პოეტი მამია ომერის ძე ვარშანიძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.
 საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 30 ნოემბერი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

212 ამხ. ე. მ. მახათაძის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ბექდვითი სიტყვის ორგანოებში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოც წელთან დაკავშირებით, გამომცემლობა „კოლოსის“ საკუთარი კორესპოდენტი ამხ. ერემია შინას ძე მახათაძე დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 30 ნოემბერი.

ბრძანებულია საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

213 ამხ. მ. ნ. მამქარიაშვილის საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით დაჯილდოების შესახებ

ქართული საბჭოთა თეატრალური ხელოვნების დარგში ხანგრძლივი და ნაყოფიერი მუშაობისათვის, დაბადების სამოცდაათ წელთან დაკავშირებით, საქართველოს სსრ ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, მესხეთის (ახალციხის) სახელმწიფო დრამატული თეატრის დირექტორი ამხ. მიხეილ ნიკოლოზის ძე მამქარიაშვილი დაჯილდოვდეს საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის საპატიო სიგელით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე პ. გილაშვილი.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი თ. ლაშქარაშვილი.

თბილისი, 1976 წლის 30 ნოემბერი.

განყოფილება მისამი

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმში

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა განიხილა რა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო, დარგობრივი კომისიების და ახალგაზრდობის საქმეთა კომისიის წინადადებები საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მიერ შემოტანილი საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ხუთწლიანი სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტისა და საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის კომისიებში წინასწარი განხილვის წესისა და ვადების შესახებ და მიიღო ისინი. აგრეთვე დაეთანხმა საგეგმო-საბიუჯეტო მუდმივი კომისიის თავმჯდომარის წინადადებას 11 ნოემბერს კომისიის სხდომაზე მოსმენილ იქნეს მოხსენებები საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ხუთწლიანი სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის და საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესახებ, აგრეთვე ანგარიში საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების შესახებ.

საგეგმო-საბიუჯეტო, დარგობრივ კომისიებს და ახალგაზრდობის საქმეთა კომისიას დაევალოთ მოამზადონ დასკვნები საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ხუთწლიანი სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტისა და საქართველოს სსრ 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის შესახებ 1976 წლის 16 ნოემბრისათვის.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა თავის 1976 წლის 17 ნოემბრის სხდომაზე მოისმინა და ცნობად მიიღო საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საგეგმო-საბიუჯეტო მუდმივი კომისიის ინფორმაცია საგეგმო-საბიუჯეტო, დარგობრივი კომისიებისა და ახალგაზრდობის საქმეთა მუდმივი კომისიის საქმიანობის შესახებ საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1976-1980 წლების ხუთწლიანი სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ სახალხო მეურნეობის განვითარების 1977 წლის სახელმწიფო გეგმის, საქართველოს სსრ 1977 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტისა და 1975 წლის სახელმწიფო ბიუჯეტის შესრულების ანგარიშის წინასწარ განხილვასთან დაკავშირებით.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა აგრეთვე მიიღო ცხადად საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს საკანონმდებლო განზრახვლებათა, ჰრეწველობის, სოფლის მეურნეობის, ბუნების დაცვის, მშენებლობის, კომუნალური მეურნეობისა და კეთილმოწყობის, ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის მუდმივი კომისიების ინფორმაცია საქართველოს სსრ წიაღის კოდექსის პროექტის განხილვისა და მოწონების თაობაზე.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა მოიწონა საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მშენებლობის, კომუნალური მეურნეობისა და კეთილმოწყობის მუდმივი კომისიის ინფორმაცია „რესპუბლიკის დაბებისა და სოფლების განაშენიანებისა და კეთილმოწყობის მდგომარეობის შესახებ“.

აღინიშნა, რომ რესპუბლიკის შესაბამისი სამინისტროები, უწყებები და შპრომელთა დეპუტატების საბჭოების აღმასკომები სათანადო პასუხისმგებლობით არ ეკიდებიან დასახლებული პუნქტების განაშენიანებისა და კეთილმოწყობის თაობაზე ზემდგომი ორგანოების დადგენილებების შესრულების საქმეს. არ იღებენ საჭირო ზომებს, რათა ინდივიდუალური საცხოვრებელი სახლების მშენებლობა და კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების საკარმიდამოების მოწყობა წარმოებდეს დამტკიცებული პროექტების მიხედვით.

საქართველოს სსრ მშრომელთა დეპუტატების ადგილობრივი საბჭოების აღმასკომებს დაევალა განახორციელონ საჭირო ღონისძიებანი დასახლებული პუნქტების განაშენიანებისა და კეთილმოწყობისათვის.

საქართველოს სსრ საბინაო-კომუნალური მეურნეობის, სასოფლო მშენებლობის, სოფლის მეურნეობის, საავტომობილო გზების სამინისტროებს და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს მშენებლობის საქმეთა სახელმწიფო კომიტეტს დაევალათ ქმედითი მეთოდური, მატერიალურ-ტექნიკური დახმარება გაუწიონ მშრომელთა დეპუტატების საბჭოების აღმასკომებს დაბების, სოფლების განაშენიანებასა, და კეთილმოწყობაში, აგრეთვე კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების საკარმიდამოების განაშენიანებისა და კეთილმოწყობის საქმეში.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა დაადგინა მშენებლობის, კომუნალური მეურნეობისა და კეთილმოწყობის მუდმივი კომისიის ინფორმაცია სათანადო რეაგირებისათვის გადაეგზავნოს საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა იმავე სხდომაზე მოაშინა მცხეთის რაიონის წილკნის მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო საბ-

ქოს აღმასკომის ანგარიში და აღნიშნა, რომ სკკპ ცენტრალური კომიტეტისა და საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის მიერ უკანასკნელ წლებში მიღებულ დადგენილებათა შესაბამისად და, განსაკუთრებით, სკკპ XXV ყრილობის და საქართველოს კპ XXV ყრილობის გადაწყვეტილებათა შემდეგ სასოფლო საბჭოს აღმასრულებელი კომიტეტი მნიშვნელოვან მუშაობას ეწევა დასახული ამოცანების წარმატებით განხორციელებისათვის. რეგულარულად ტარდება სესიები და აღმასკომის სხდომები, რომლებზეც იხილება სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის აქტუალური საკითხები. სათანადო ყურადღება ეთმობა აგრეთვე სახელმწიფო და შრომის დისციპლინის განმტკიცებას, მშრომელთა მიღებასა და საჩივარ-განცხადებებზე მუშაობას, ამომრჩეველთა განაწესების შესრულებას, სოფლის ყრილობების მომზადება-ჩატარებას.

საბჭომ მნიშვნელოვანი ღონისძიებები განახორციელა მიწების სწორად და რაციონალურად გამოყენებისათვის, აუთვისებელი ფართობების სამეურნეო ბრუნვაში ჩაბმისათვის, მიწათსარგებლობაში და ბინათმშენებლობაში ადრე არსებული დარღვევების ლიკვიდაციისათვის.

ბოლო ხანს კეთილმოეწყო სოფლები, ამაღლდა მეურნეობებში დასაქმებული მუშახელის მატერიალური ანაზღაურება და მოსახლეობის სოციალურ-კულტურული მომსახურების დონე.

საბჭოს ტერიტორიაზე განლაგებულმა მეურნეობებმა ძირითადად წარმატებით დაამთავრეს გასული სამეურნეო წელი.

ამასთან ერთად, პრეზიდიუმში აღნიშნავს, რომ მიუხედავად დადებითი ძვრებისა, რომლებიც უკანასკნელ პერიოდში შეიმჩნევა აღმასკომის მუშაობაში მთლიანად მისი საქმიანობა ჯერ კიდევ ვერ პასუხობს დღევანდელ მოთხოვნებს. აღმასკომი სუსტად იყენებს კანონით მინიჭებულ უფლებებს თავის ტერიტორიაზე განლაგებული დაწესებულება-ორგანიზაციებისა და საწარმოების, სოციალურ-კულტურული დანიშნულების ობიექტების მუშაობის გაუმჯობესებისათვის.

არ სრულდება ბოსტნეულის და ხილის დამზადების წლიური გეგმები, რაც ძირითადად გამოწვეულია იმით, რომ ნათესები მოუვლელია, დროულად არ ტარდება აგროტექნიკური ღონისძიებები. 1975 წელს წილკნის საბჭოთა მეურნეობაში ერთმა მუშამ თვეში საშუალოდ ნაცვლად 24 სამუშაო დღისა 16,2 დღე იმუშავა. ძალისის საბჭოთა მეურნეობაში 119 კაცს მონაწილეობა არ მიუღია საზოგადოებრივ-სასარგებლო შრომაში, ხოლო კაცდღეების სავალდებულო მინიმუმი არ შეუსრულებია 171 შრომისუნარიანს.

სერიოზული ნაკლოვანებებია მოსახლეობის სავაჭრო და საყოფაცხოვრებო მომსახურებაში.

ავარიულ მდგომარეობაშია სოფელ ძალისის ელექტროქსელი, გაუმჯობესებას მოითხოვს სატელეფონო ქსელის მუშაობაც.

სერიოზული ხარვეზებით ხასიათდება კულტურის სახლების, კლუბებისა და ბიბლიოთეკების საქმიანობა; სათანადო ყურადღება არა აქვს დათმობილი მასობრივ ფიზკულტურასა და სპორტს.

არ სრულდება საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის ბრძანებულება საგზაო სამუშაოებში წარმოება-ორგანიზაციათა და მეურნეობათა სავალდებულო მონაწილეობის შესახებ.

გასულ წელს ვერ შესრულდა მოსახლეობიდან სასოფლო-სამეურნეო გადასახადებისა და თვითდაბეგვრის თანხების ამოღების გეგმები. სუსტად მუშაობენ აღმასკომთან არსებული სახალხო რაზმელთა შტაბი და ლოთობის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერების კომისია, არ მიმდინარეობს ყოველდღიური თანამიმდევრული ბრძოლა წარსულის მავნე გადმონაშთებთან.

სესიებისა და აღმასკომის სხდომებისათვის საკითხების მომზადება-განხილვაში აქტიურად არ მონაწილეობენ დეპუტატები, მუდმივი კომისიები და აქტივი.

პრაქტიკაში არ არის დანერგილი ინფორმაციების მოსმენა სესიებზე ადრე მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების მიმდინარეობის შესახებ.

სოფლის მეურნეობის, სოციალისტური კანონიერებისა და საზოგადოებრივი წესრიგის დაცვის, განათლების და კულტურის მუდმივი კომისიები იშვიათად ატარებენ სხდომებს.

საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა დაავალა წილქნის მშრომელთა დეპუტატების სასოფლო საბჭოს აღმასკომს: მთავარ ამოცანად მიიჩნიოს საწარმოო ძალთა სრული მობილიზაცია და მშრომელთა შემოქმედებითი ინიციატივის შემდგომი განვითარება სკკპ XXV ყრილობისა და საქართველოს კომპარტიის XXV ყრილობის, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს მეოთხე სესიის, სკკპ ოქტომბრის პლენუმის გადაწყვეტილებათა შესასრულებლად, რომლებიც ითვალისწინებენ მოსახლეობის მატერიალური და კულტურული ცხოვრების დონის ამაღლებას და სახალხო მეურნეობის ყველა რგოლში მუშაობის ხარისხის ყოველმხრივ გაუმჯობესებას; მეტი ინიციატივა გამოიჩინოს მიწების უფრო რაციონალურად და ეფექტიანად გამოყენებისათვის, სოფლის მეურნეობის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებისათვის, მისი ინტენსიფიკაციის, სპეციალზაციისა და კონცენტრაციის კურსის თანამიმდევრული განხორციელებისათვის; აამაღლოს საბჭოთა მეურნეობების ხელმძღვანელთა პასუხისმგებლობა ყველა სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების დროულად და მაღალხარისხვნად ჩატარებისათვის, მიწათმოქმედების კულტურის ამაღლებისა და მოსავლიანობის გადიდებისათვის; გააძლიეროს კონტროლი თითოეული მეურნეობის მიერ პროდუქციის წარმოებისა და სახელმწიფოსათვის მიყიდვის გეგმებისა და ნაკისრ ვალდებულებათა შესრულებისადმი. უფრო ღრმად ჩასწვდეს სოფლის მეურნეობის ეკონომიკისა და შრომის ორგანიზაციის საკითხებს; ფართოდ განავითაროს და სრულყოს ისეთი მნიშვნელოვანი დარგები, როგორცაა ვაჭრობა, საზოგადოებრივი კვება და მოსახლეობის საყოფაცხოვრებო მომსახურება. უზრუნველყოს მშრომელთა ყოველდღიური მოთხოვნილებების უფრო სრულად დაკმაყოფილება; მიიღოს საჭირო ზომები გზებისა და სოფლების კეთილმოწყობისათვის, ამ საქმე-

ში ფართოდ ჩააბას საბჭოს დეპუტატები და მუდმივი კომისიები, უფრო სრულად გამოიყენოს საწარმოების, დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების შესაძლებლობები, თვითდაბეგვრის თანხები და უზრუნველყოს მოსახლეობის შრომითი მონაწილეობა; განახორციელოს კონკრეტული ღონისძიებანი სკოლაში აღზრდის დაწესებულებათა ქსელის გაფართოებისათვის, სკოლების და კულტურულ-საგანმანათლებლო დაწესებულებათა მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განმტკიცებისა და მათი მუშაობის გაუმჯობესებისათვის; უზრუნველყოს ყველა კოლექტივში სახელმწიფო და შრომის დისციპლინის განმტკიცება; ხელი შეუწყოს წარსულის მაცნე გადმონაშთების ყოველი გამოვლინებისადმი შეურიგებლობის ატმოსფეროს შექმნას, რეაგირების გარეშე არ დატოვოს სოციალისტური თანაცხოვრების ნორმების დარღვევის არც ერთი ფაქტი.

ამაღლოს სესიებისა და აღმასრულებელი კომიტეტის სხდომების მომზადებისა და ჩატარების დონე. სესიებსა და აღმასკომის სხდომებზე განიხილოს სამეურნეო და კულტურული მშენებლობის აქტუალური საკითხები, საკითხების განხილვაში და მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულების შემოწმებაში უზრუნველყოს დეპუტატებისა და მუდმივი კომისიების აქტიური მონაწილეობა; დასახოს კონკრეტული ღონისძიებანი დეპუტატების საქმიანობაში არსებულ ნაკლოვანებათა ლიკვიდაციისათვის. მიაღწიოს იმას, რომ დეპუტატებს მჭიდრო კავშირი ჰქონდეთ ამომრჩევლებთან, მეტი დახმარება გაუწიოს მუდმივ კომისიებს, სისტემატურად გააცნოს ზემდგომი ორგანოების დადგენილებები, აგრეთვე საბჭოსა და აღმასკომის გადაწყვეტილებები. მიაღწიოს იმას, რომ მუდმივი კომისიები სრულად იყენებდნენ დებულებით მინიჭებულ უფლებებს.

მცხეთის მშრომელთა დეპუტატების რაიონული საბჭოს აღმასრულებელ კომიტეტს დაევალოს სისტემატური დახმარება და ხელმძღვანელობა გაუწიოს ქვემდგომი საბჭოების აღმასკომებს, დეპუტატებსა და მუდმივ კომისიებს მათი უფლება-მოვალეობების განხორციელებაში. პერიოდულად ჩაატაროს აღმასკომების თავმჯდომარეებისა და მდივნების თათბირ-სემინარები საბჭოების მუშაობის პრაქტიკულ საკითხებზე. მიაღწიოს იმას, რომ ყველა საბჭო, მისი აღმასკომი განუხრელად ატარებდეს ცხოვრებაში კანონს საბჭოების შესახებ.

საინფორმაციო ცნობები

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 18 აგვისტოს ბრძანებულების საფუძველზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა 1976 წლის 17 ნოემბრის ბრძანებულებით „სახელგვანი დედის“ ორდენებითა და „დედობის მედლით“ დააჯილდოვა 164 მრავალშვილიანი დედა:

ქ. თბილისში		5
„ გორში		5
„ რუსთავში		6
„ კიათურაში		16
ადიგენის	რაიონში	6
ახალციხის	„	5
ახმეტის	„	4
ვანის	„	10
ზუგდიდის	„	7
თეთრი წყაროს	„	21
თელავის	„	3
ლაგოდეხის	„	10
მახარაძის	„	10
მესტიის	„	4
მცხეთის	„	6
ორჯონიკიძის	„	6
სამტრედიის	„	3
წალკის	„	13
წითელწყაროს	„	3
ცხაკაიას	„	3
ჩოხატაურის	„	1
ჩხოროწყუს	„	5
ხობის	„	9
სამხრეთ ოსეთის ა/ო		3

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის 1944 წლის 18 იანვრის ბრძანებულების საფუძველზე საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმმა 1976 წლის 17 ნოემბრის ბრძანებულებით „შრომის ვეტერანის“ მედლით დააჯილდოვა 283 კაცი:

ქ. თბილისის პირველი მაისის რაიონში		25
„ კალინინის	„	12
„ ორჯონიკიძის	„	7
„ 26 კომისრების	„	8

ქ. გორში		46
ქ. ზუგდიდში		55
ქ. რუსთავში		45
ქ. ქუთაისში		42
ახალქალაქის	რაიონში	20
თელავის	"	3
მარნეულის	"	8
მცხეთის	"	7
ორჯონიკიძის	"	5